

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vocabularius iuris utriusque

[Speyer], Sept. 1478

[P]

[urn:nbn:de:bsz:31-313403](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313403)

¶ Origenarius Re. s. colon? Nam origenarius colon? et ascriptus
ticius idē sūt in re sed eiusdē obicōis hō s rōe drūt. Nā ascriptici
dr qā sic ascriptus ē terris colēdis qd nō potest a cultura recedā
sine volūtate homini sui sed colonus qā tenet colere terram et ori
genarius quia ex origine sua adhaeret glebe ut s.

¶ Ordinarij locorum sunt non tantum epi sed etiam quicumq; infe
riores qui habent institutōem et destitutōem eorum ab ecclesiarū
de offi. ordi. et c. iii. s. in conferendis eodē titulo lib. o sexto.

¶ Ordinaria onera sūt illa que ex cōstitutōe vel osuetudine p̄sta
tur. ut qd qlibet taz fundus vel domus quolibet anno tm deat p̄
stare dño suo vel p̄ncipi. S; extraordinaria onera sūt q̄ extra cur
sum et morē exēopinato euētū vel casū seu necessitate emergēt
inducūtur. ut si dñs velit maritare filiā suā vel guerre imminēat
et ideo a suis subditis exigatur aliquid.

¶ Oriundus de ciuitate vel loco rē. dr is q̄ v̄l ibi vel in vico ciuita
tis illius ortus est ff. ad muni. l. Qui ex vico. Vel si pater eius inde
duxit originē. C. e. ti. l. assumcio. s. filius et C. de muni. et orige. l.
i. et l. filios li. x. Et nō. i. c. v̄suarum de v̄su in v̄. alienigenas li. vi.

¶ Pa.

Pactum vel pactio dicitur a v̄bo
paciscor et sic describitur. Est cōsensūs duoz v̄ plu
riū in idē placitū scilicet ad dandum v̄l faciēduz
aliquid alteri ab altero eoz. ff. de pa. l. i. s. i. Et di
citur quasi de pace factum v̄l pacis actus et ponitur ibi in idē
placitum. Nam non fit in eodē vero vel falso quia si duo vel
plures cōsenciant in hoc vero ticius est homo v̄l in hoc falso tici
us est asinus non erit pactum quia non esset obligatorium. talis
enim cōsensūs neutrum obligat alteri. Item secundum quosdam
pactū est cōtractus. qā paciscendo diuersas in idē strahimus vo
lūtates. Et capiē qñq; late p̄ eo qd nō transit in cōtractū nomi
natus ut venditio rē. Et sic omne pactū p̄t dici cōtractus in nomi
natus ut transactio do ut des rē. Nū q; stricte p̄ simplici pacto
gratis fco ut p. m. o. tibi. rē. Et sic a transactōe et pollicitatōe
differt qz pollicitatōe non offerētis. Et affigē tria inter pactū
et transactōz. qz pactū est de re certa et non litigiosa et gratuita.
Transactio vero de re incerta et litigiosa et non gratuita. Et quib
factum habes etiā de v̄. signi. c. pactū. Vbi dicit pactū est inter
ptes ex pace oueniēs scripturaz legibz ac moribz cōpbata. Nāz se
pe ad pbacionem pacti interponitur secundum glosam ibidem.

¶ Pactoz diuersa sunt genera. Nam pactū ouentum dicitur quo

sub certis verbis et forma factum expressum ut repositus est ubi §.
Nam clarum est pactum in verbis quia si verba sunt obligatoria pactum
est obligatorium si sunt liberatoria est liberatorium si exceptio in-
ductiva tunc est exceptio inductiva ut si creditor tradit instru-
mentum debitori ex hoc significat pactum liberatorium factum a credi-
tore debitori ut l. labo ff. de pact. Ratio quia ut reddicio instrumē-
ti aliquis operetur scilicet voluntatem creditoris liberare volens debi-
torem Sed ibi creditor pignus reddit debitori non significat libera-
tio et l. se. ff. e. ti. q. si reddicio potest aliquid operari. si offerre utilitatem
debitori in usu pignoris Sed in casu precedenti in quo non operatur aliud
nisi ut dictum est ex quo patet quod reddicio pignoris non significat re-
missionem eorum Item si instrumentum debiti reperitur penes debitorem
ex hoc significat reddicio creditoris nisi contrarium probetur si cyrogra-
phum ff. de pig. quia instrumentum presumitur peruenisse ad debitorem per red-
dicionem et voluntatem creditoris et si si debitor est extraneus Si ve-
ro familiaris in homo creditoris suscipiens tunc secus quia presumitur quod
faciliter potuit haberi in scio creditore l. omnia. §. ille C. de lat. li. li.
coll. Item si aliquid bona aduocatoris sunt per eum inuecta illata et reducta
re. Ex hoc concluditur pactum quod pignus constituit locatori ut l. certe iuris
C. de lo. et aduoc. et hoc ex eo modo agendi quod inuecta et illata sunt lo-
catori vacata obligata quia ostendentes vident se referre ad eorum mo-
dum seu morem Etiam hoc verum simpliciter non solum in praedio urbano
sed in rustico. §. tunc demum obligata cum dominus scit inuecta et illata
esse bona condictionis.

Pactum tacitum dicitur quod in veritate non est expresse factum sed ex aliquo le-
ge speciali ac si fieret statutum ex casu hoc iubeat §. §. C. de iur. iur. C. de iur. iur.
domini a seyo et res meas intuli in hoc casu res mee illate per mercede
domini debent seyo iure hoc statuente vel iubente lege pignoris ita est
se obligate ac si specialiter et expresse inter nos concordatum esset et que-
tu dato tamen quod non inueniunt et super hoc dixerim. Vel si pactum tacitum
um dicitur quod non est factum expresse ut cum aduocatus domum non pangendo de pra-
ciobando iam secundum leges adhuc venit praedium dandum ac si paciscen-
do ita fuisset expresse.

Pactum adiectio in diem tale est ut si vobis tibi domum et si pote-
ro habere maius praedium vel quod ad mensuram ego repto ipsam domum.

Pactum legis promissorie est ut vendo tibi domum et si non solueris in
fra mensem volo quod sit inempta ut C. de pact. in emp. et ven. Item
ibi creditor paciscit cum debitore quod a debitore non petat tali casu in-
telligitur quod etiam non petat ab herede quia pactum quod quis sibi
pouideat solet extendi ad heredem quia per hoc videtur etiam heredi suo

puidere Et p hoc tractus obdionalis trāsit ad herede insti. 8. v.
obli. §. ex cōdicinali Si vero creditor dicat debitoj pascēto nō pe
tam a te significat psonam tantum fieri videlicet qd a te tantū nī
petam sed non minus ab herede petere possū et hoc faciunt ver
ba a te q sic restringūt vt l. q in furtis ff. de pact. S3 si p pactuz
vn9 obligat se alteri facere domū trāsit ad heredes l. ces C. d. cō
trahen. et omittē. stipula

¶ Pactum psonale est q nō generaliter fit s tantū p vna psona
vel duabz Et dicit p tanto psonale. qz fit psonē soli sic qd tali nī
alteri pdesse possit vt si pacifcor pecuniaz a te mihi debitam nō pe
titurū a te s a tuo herede tūc illud pactū tantum psonaz tuā tuet
et non heredem tuum

¶ Pactū reale vel in rem est gñale et nō otinet spēaliter vnaz bu
as vel plures psonas sed generaliter cōplectitur omnes ad quas
illa res ptinet vel ptinere potest. vt cū debitū meū omnino remit
to tam tibi qm heredibz tuis ita vt cēs liberemini tu et hēdes et
fideiussores. et nullus mihi referuet regressus ad pecuniaz vel ad
rem petendā Item pacte aliquid mediū aliud vntū. et q ple ne
vellet hoc exāminare traheret magnā caudam et cōtrauerfiā in
ter doctores hē tamē cū paucis sufficiat

¶ Pactū ergo nudū dicitur potest q ab oibus iuris solēnitatibz desti
tutū est. i. tam solēnitare vobz q solet ocedi et attendi in stipula
cionibz quā etiā per oceptōem litterarū sed qn cyrographū nō me
uenit nec aliud instrumentū super s dicitur q nudū pactū ofirma
ret et dr nudū a cā q sufficere pōt ad perfectam obligatōem vt do
vt facias. facio vt des zē. Cuiusmodi quencōes dicunt cōctus in
nominatū Item dr nudū a foro negocij. vt qn negociū nō incidit
in certū nomē octus vt in noie empedōis vndicōis locacōis et si
milū Item nudū dicit a rei interuentu vt tali nō intercedat res
que p slet suo interuētū perfectā reddē cāz obligacōis sic in mu
tui dacione Itē dr nudū a otimēcia quoniā si in otimēti p9 cōtra
ctū ad dicitat pactū ex pcedēti obligacōe vires otit et videt in
esse otctui et cāz vlt. uere s pactū qn selfactū ē et p9 tōdicio
nez intercedit res ne p s. interuentu rei Itē pluribz alijs mo
dis dicit s m diuersas opmōnes doctoz

¶ Pactum vestitum dicitur sex modis seuens quoz sex modis ve
stitur scilicet re. v. bis. litteris. consensu s. contractus. coherencia.
et rei interuentu. v. secundū in Goff ridū. insti. de v. obli. Et dicit
Goff. quod pactum in rem est quāto generaliter pacifcor ne pe
tam et in psonam ne a psona petam ff. e. ti. l. item. §. pactum

Et nō minus ex verbis quā ex mente cōtractencium est estimābū
an pactū in rem vel in psonā fit plerūq; em̄ in psona pactū in se
ritur nō vt psonale sit pactum sed vt demonstrare cū quo fit fa-
ctum ff. e. ti. l. ij. §. pactoz.

Pactoz aliud vtile aliud inutile scz rōe psonarū vt furiosi qui
nec tacite nec expresse cōsentire possūt quare matrimoniu cōtē
renon possunt nec ad religionē se obligare et hoc de otinuo Sec⁹
si habgat lucida inuerialla vt vij. q. i. quāuis Quō enim reus con-
stituitur qui nescit quid facit xv. q. i. aliquātos Item pupilli q̄ nō
dū est tolli capax vbi vult obligari sec⁹ si vellet aliū obligare qd
pōt Itē in pdigo Itē monachi et regulares p̄fessi et cōuerfi nī
si otemplatōem mōsterij paciscātur cui ptales acquirūt Itē viri
et vxores q̄ sibi donare nō possunt sed vnder Itōrōe potestatis
Itē in legatis dū legationē fungunt Itē inter patrē et filium nī
si in castrensi peculio vel quasi Itē si res in pactū deuota nō sūt
in rerū natura nisi mora p̄cesserit Itē si hō. res sacra vel religiosa
deducāt in pactū Itē cessat pactū in collatōe rerū spiritualiū i. q.
j. quant pio et in rebū prohibitis etiā si iuramentū fuerit apposi-
tum vō in anime d̄trimentū v̄rgentibz Itē pactū turpe aut rel-
turpis aut impossibilis d̄ iure v̄l de facto nullā obligatōz iducit e-
vlti. e. ti. scdm Goff. in sū. Dicūt autē pactū a pactione ff. e. ti. l. ij.
pactio vero a pace et actu. Nam q̄ pascūtur ex diuisis et strarijs
motibz animoz post multa variacq; certamia in vnā rsonantēq;
sentēciā auenire dicūtur C. de rōsem. ven. l. si volūtate ff. e. ti. l. j.
§. ouentōis Et h̄ pactū generale est ab oia q̄ strahūtur vel agū-
tur inter ptes cā strahente vel tollente obligatōis h̄ nomē ouē-
ciōnis gñalissimū est Nam et scolares in scolis clerici i capitulo
ppus in foro auenire dicūtur vt i. §. palle. ouentōis vel d̄ pactū
a p̄cussione palmarū Veteres em̄ cū se obligabāt palmas p̄cui-
ebant in signū mutōfidei fidei Vñ d̄ pactū q̄si palme ictus Item
pactū puatoz iure publico minime derogat et qñ q̄s possit renū-
ciare iuri publico vi in c. si diligētī d̄ fo. rpe. et ē glo. no. vt i. aūc.
vs sine ph̄m̄res colf. vij. q̄ exponit hunc articulum satis clare

Pactum p̄ donatōem Re. j. transactio

Pagani dicūtur in iure quādoq; h̄. r̄hu. seu heretici Itē quā-
doq; dicūtur puati hoies vt villani et omnes q̄ neq; milites neq;
magistri sūt. a pagos ḡ. r̄. qd̄ d̄ villa latie vt insti. d̄ mili. testa-
§. illis autem temporibz in fi. §. glo.

Pagaciū aduenticiū est peculiu quod ex p̄spera fortūa adue-
nit veluti ex testamento cognatorum v̄l etiam agnatorum

Pallum est insignē ornamentū archiep̄i vel ep̄i si ex privilegio sibi cōcedat sūptū de corpore beati petri in signū plenitudinis pōtiffical' officij vt de elect. significasti. et de aut. vsu pallij pal. c. ij. Vñ añ pallij receptōz ecclesia dicit' viduata vt c. di. quoniam in papa vero designat plenitudinē potestatis

Palatim aliter dicuntur vicarij quia quodammodo gerunt vicem principis secundum accur. in rubri. C. de pala. sacra largi. li. xij.

Palatinus comes dicitur qui curam gerbat p̄cipuam vt missis notarijs suis negligenciā iudicū argueret C. de offi. facto. l. nullam Re. s. cosnes

Palla dicitur vestis qua altare cooperit videlicet lincus p̄ an' cōsecratus qui sup altare ponitur sup quē extēditur corpale Sumitur etiam quōz p̄ortina vel panno serico Vnde Leticie causa quibus est noy serica palla

Papa idē est qd admirabilis Et dicit' a pape interiectione admirantis qz vices dei gerit in terris Et vicarius illius est cuius est terra et plenitudo ei' c. tua ij. de deciet ix. q. iij. cuncta p̄ mūdum hō est vicari' cristi cle. romas. de iure iur. c. p̄ humani de homici. li. vi. c. ij. et ij. de transla. Et quōz dicit' vicarius petri vt lxij. dis. ego ludo. tunc est in appria locucio. vel exp̄m̄. i. gerit vicariam quā gessit petrus Nam vicarius nō dat vicarium de offi. vica. cal. ricos. vnde poeta anglicus goffredus in poeria noua incipit Pa pa stupor mundi si dixerō papa nocenti Acephalū nomē tribuas tibi. si caput abdā hostis erit. et in fine subdit Nec deus nec homo sed neuter es inter utrūqz Vel dicit' papa. pater patrum secundum io. an. sup. d. papa in p̄hemio cle. Et illud qd fit auctoritate pape dicit' fieri auctoritate dei et hoc est verū si fiet iusta de causa de transla. Inter corporalia Nam papa non subiacet legibz C. de legi. l. digna vox et ff. e. ti. l. prim ceps et dat auctoritatē canombus q ab eo vigore sumūt et non econuerso c. significasti de elect. in glo. j. c. si aliquando de sen. excō. et eius p̄sencia supplet omnem solēnitatem. C. de test. l. omni Etiam papa solus est p̄toneus testis c. cum a nobis de test. Sed an locum habeat in hijs que papa viderit antequā vint ab papaeus apicis p̄mociónē. dicit' ludo. de ro. per eugem. q. dicit' unum fuisse a quatuor auditoribz qrum ipse vnus erat. et subdit qd certe multi multi misitauerunt finalit' reperit ipse duas glo. io. an. singulares tenentes quod sic de quo multum gauisus accessit dominū apostolicum sibi dicens. vna est in c. j. de remūti. li. vi. alia in c. ad aplice de re iudi. e. li.

et ita fuit iudicatum Item p[ro]m[iss]i p[ro]p[ri]e in numero plurali c. si a ro
monoz. §. decretales in fi. xij. di. vbi dicitur. quas beatissime p[ro]p[ri]e
diuersis temporibus ab vrbe romana tulerunt Item papa p[ro]p[ri]e
non habet dominiū rerum ecclesiarum licet hoc dicit glo. i. c. cū ve
nissent de iudi. Et hosti. dicit quod papa mutat dum viuūt q̄dra
ta rotundis et in omnib[us] potestatem habet p[ro]ter quā in fide vio
landa dicunt. ergo dicitur dicit glo. damnando q̄ papa solū ē ad
ministratoz et dispensatoz rerum ecclesie neq[ue] potest alienare si
ne causa rationabili igitur non dñs p[ri]mo fm archi. xij. q. ij. non
licet papa peccat mortaliter si alienat res ecclesie quod est vald[um]
notandum fm dñm pan. q̄b[us] ergo de inferiorib[us] p[ro]latis alienan
tibus rē. Item pa. fm omunē opmionē habet vtrāq[ue] iurisdictōez
sc[ilicet] temporalē et spūalē q̄ntum ad habitum non tñ debet q̄ntū ad
actum vel exerciciū mittere falcem in messem imparatoz in
gladio temporalis c. duo sunt et c. si imperatoz xcv. dist. c. licet ex
suscepto et c. ex transmissa de fo. spe. Nam exerciciū iurisdictōis
secularis de volūtate comisit impatoz q̄ solite de maio. et obe. pa
tet primū quia vtrūq[ue] gladium habuit cristus iuxta illud Ecce
duo gladij s[ed] cristus s[ed] a potestate debet p[ro]p[ri]e petro suo vicario vt
xxij. dist. c. i. quā suis successorib[us] transmisit xl. dist. c. i. Secūdū p[ro]p[ri]e
quia dixit dñe gladium in vaginā nō dixit p[ro]p[ri]e q̄si diceret tene
gladium temporale in habitu non tamen eo vterē in exercicio. q̄
re pa. non vti debet gladio temp[or]ali nisi in defectum v[el] principis
negligenciam secularis et tūc habitum deducit ad actum vi. to.
glo in v. discernit in c. quomiam dist. x. et glo. ij. r. nouit de iudi. et
ratio quare pa. non debet habere gladiū temporalis in exerci
cio vel in actu quia sacramentū altaris representat vniōnē cristi
ad ecclesiam et anime ad corpus sed mister cristi et ecclesie qual
est pa. q̄ se scribit seruū seruoz dei c. relatū de sen. excō. r. in prin
tecre. t. alis non debet habere gladiū q̄ anima diuidit a corpe sūt
ergo duo p[ri]ncipia in ecclesia vt c. solite p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e solē et lunā defig
nata Nam impatoz potestatem habet a deo app[ro]p[ri]e sed nō in
mediate q̄ p[ro]p[ri]e mediū ordinatū a deo videlicet p[ro]p[ri]e papā a q̄ habet po
testatem collatiue hinc est quod imp[er]io vacante iurisdictio terra
rū imp[er]ij cōpetit p[ro]p[ri]e c. licet ex fi. p[ro]p[ri]e de fo. spe. sed non ecōē
videlicet q̄ vacante papatu impatoz succedat in spūalib[us] c. q̄lter
de iudi. fm lud. de ro. qui etiam querit quid in legato sedis apo
stolice an eidem etiam op[er]at talis iurisdictio vacante imp[er]io. et
videtur quod sic. qui de gremio p[ro]p[ri]e c. sub militibus ij. q. vi. et e
vice funguntur dicit idē q̄ contrarium est vrum secūntum spe.

in ti. de lega. §. nunc ostenduntur. §. xix. Racio quia nemo debet
ponere manum auctoritate generat. s. commissio in hijs que spe-
ciali prerogativa pape competunt c. quod translatiosem d. offi. de.
§. hoc est pape specialiter accessum in signu prerogative singularis
ergo r. l. hoc ludo. in suis singularibus et ubi papa non habet tem-
poralem iurisdictionem ibi non potest tollere legem quo ad forum
civilem. nisi in hijs in quibus vertitur periculum anime ubi tollere potest
legem quo ad utrumque forum. c. novit de iudi. c. vi. de prescrip. et c. fi.
de fo. spe. li. vi. sunt enim potestates distincte dist. x. quomaz ubi
de hoc et dist. xvi. cum ad veram et c. causam. n. qui si. fut. legit.
et tenet io. an. in regula possessor. de re. iur. li. vi. licet alij dicant quod
indistincte quod ad utrumque forum papa possit legem tollere x. di. disti-
tuciones et c. um. esses de testa. et quavis papa sit dominus mundi
et etiam imperator dominus mundi dicat ff. ad l. ro. de iactu in le-
te. p. cacio et vii. q. i. in apibus et in cle. pastoral. de re. iudi. fm. Jo. an.
Differenter tamen sunt domini mundi quia imperator sicut luna sub
sole ita sub apostolico dominus est quia est filius ecclesie et inclina-
vit caput suum episcopis a quibus excommunicari potest ut dis-
xvi. c. si imperator catholicus est et c. certu. di. x. in glo. ii.

¶ Sandeeta Re. §. digestu

¶ Parabolani sunt medici qui ad curandum egra membra vel cor-
pora debiliu deputantur dicuntur parabolani a pabula quia plura pro-
mittunt hominibus qua faciunt et quia sepius patolis vtuntur ut C. de
epi. et cle. l. parabolani §. tex. parolani qui ad debiliu r. c. r. ibi sex
centos precipimus constitui.

¶ Parafernalia bona vel res parafernales dicuntur res quas mu-
lieres iuxta dotem inferunt in domum viri a para. i. iuxta et fer-
na quod est dos vel donacio. Inde parafernale dicitur quicquid mu-
lier habet ultra dotem vnicunq. et si est consuetudo potest talia retine-
re pro se nec maritus debet se de hijs introuidere muliere in uita
fm. Hosti. de do. et dona. ppter nup. et mulier ppter fornicatoez
non solum perdit dotem sed etiam totalicium. i. parafernalia ut est glo.
singularis in §. totalicium in c. plerumq. de donacionibus inter vi-
rum et uxorem.

¶ Parentes sunt illi qui nobis cognatione sunt iuncti per cuiuscunq. etiam
lineam sexus hoc fiat secundum etiam interpretationem iuris dicuntur om-
nes ascendentes siue descendentes in supremu siue infimu per pater-
nam siue maternam cognationem §. fm. Azo ppter dicuntur parentes
vsq. ad tritauum. et ultra dicitur maiores et idem est de liberis
in descendendo

Pares curie dicuntur vasalli qui habent confimilia feuda a domino illius feudi de quo agitur prout notatur in capitulo ceterum de iudi.

Pancreatum est colluctatio cum fustibus vel locus linguis circumdatus in quo certo ordine stant pugnantes ut in pugilibus videtur glo. est in l. qua actione. §. si quis in colluctatione ff. ad le. acquil. Re. s. colluctatio

Paranymphus vel paranympha dicitur parans vel procurans sponsalia Re. s. proseneta

Parafede indeclinabile dicitur a para. i. iuxta et herede equo ducente redam a verbo is. ire. et reda s. m. Dugui. et hubulci et aurige domini parafede dicunt s. m. Accur. C. de cursu pub. l. i. li. xij.

Parafidicus dicitur a para vel paru et fidus. i. fidelis et pcos custos quasi paru fidelis ad custodiendum et obseruandum que obseruare debet ut colligitur C. e. ti. et li.

Paripus dicitur a parum et pus puris quod est custodia quasi parum enstodis mandata ut in l. paripu C. ti. et li. palle.

Participium significat put tempus eius vel aliud medium significare declarat s. s. ibi lego stichum seruum meum fugituum s. participium fugituum significat conditionem quia sensus est seruum qui meus est si erit fugiuus l. itaq. ff. si her. pet. et l. stichum ff. de le. s. ibi lego stichum seruum meum presentem vel receptum ex testamento ticij vel factum artificem et sic de alijs non facit conditionem quia hoc participia sunt presentis et preteriti tē

poris ideo non potest comprehendere significatum conditionis. Item ibi lego heredi ut acceptis centum a ticio restituat ei hereditatem significat conditionem l. attestatos ff. de condi. et demonstra. quia participium acceptis ablatiu casus etiam significat futurum licet sit preteriti temporis quia sensus est si acceperit centum in futurum etc. Item ibi vendo tibi certa vna etc. hoc pacto quod erunt s. gustanda infra certum diem hoc participium degustanda non significat conditionem quia vendicio est pura et si stare per emptorem quod non degustaret tunc die tali preterita periculum esset suum l. si quis vna in prim. ff. de peri. et como. rei. ven. Racio s. m. Barto. licet hoc participium sit futuri temporis non tamen fuit adiectum dispositioni sed est actio. Etiam habet limitationem certi temporis alij nituntur dicere quod ibi significetur condicio resolutoria sed sic degustando reprobentur vel appereat vna.

Participatio cum excommunicato duplex est. quedam inducit maiorem excommunicationem sed que fit in crimine de senten. exco. si concubie

et c. nuper. alia inducit minorem scilicet et que fit in locutione osculo
salutatione mensa thoro et similibus xi. q. iij. ipso iure cum excomu-
nicato et qui concouerint et alii qui bus repellent tunc excoicaciōs ha-
bes iij. q. iij. engelbrudam et de excep. c. a nobis de cle. excōi. mi-
nistrā. c. si celebrat sunt autez quedā p̄sone excepte que sine hac
pena excoicato p̄cipant scilicet vxor filius seruus colonus c. xj.
q. iij. quoniam multos de sen. excō. quod in dubijs et c. inter alia se-
cundū Guilel. garfiam mittendo nūciū vel litteram excoicato in-
curritur minor quis q̄si loqui videt f. de offi. p. l. licet et est glo. i
c. statutus et c. cōstitutōnes de sen. excō. li. vj.

¶ Pater est ille quem nupcie designant. i. p̄sumunt esse vt dicit
Azo. in sum. C. de in ius vocan.

¶ Paterfamilias dicitur is qui est sui iuris et potestatis p̄prie cuius
cūq; sit etatis sed filiusfamilias econuō Re. loco suo.

¶ Patres etiam dicti sunt quos plebs sibi creauit vt ipsi plebem
excederent

¶ Patres conscripti dicebantur quorum nomina in tabulis aure
is scribebantur

¶ Patria potestas s̄m Azo in sū. C. e. ti. est ius quoddam qd̄ hñt
hij qui sunt de imperio romano i liberos naturales et legitimos
quod ius alij non habent vt insti. de pa. potestate per totum

¶ Patricij dicuntur deo quia p̄tōie potestati p̄sumūt s̄m yfeli. ix. e.
iij. Etiam patricius est is que imperator sibi elegit in patrem vt
insti. qui mo. ius. pa. po. sol. §. filiusfamilias et C. de offo. eiusdē li.
l. fi. Item in alia significatōe dicti sūt patricij quidā nobiles d̄ cī
uitate et olim dicebantur patres principum sed ad cōsilia p̄standa

¶ Parricida est qui patrem occidit alias in iure civili ponit̄ par-
ricida C. de hijs qui pa. vel li. occi. l. v. mica

¶ Parricidium alias parricidū est homicidū nephandū qd̄ om̄it
titur in parētes et in liberos i p̄ximos collaterales et affines Re.
s̄. ad legem pompeyam

¶ Parrochia est locus in quo tegit p̄p̄s alicuius ecclesie deputa-
tus s̄m Goff. in fi. e. ti. et parrochiarū diuisio incepit a dyoniso
xij. q. i. c. i. cōsistit autē ius parrochiale in hoc s̄m Goff. in sū. eo. ti.
quod omnes parrochiam in diebus d̄m̄cis et festiuis missam au-
diant in ecclesijs in quarū parrochijs habitant vt c. e. ti. de con-
se. dist. i. si quis etiā consistit in decimis p̄sonalibz que ecclesie parro-
chiali debent̄ xvj. q. i. si quis laicus et in oblatōibz que dāde sūt
sacerdoti parrochiali q̄ p̄ ep̄lo orare debet x. q. i. q. sacerdotes

¶ Patrim̄ vel patrima d̄: filij vel filia sp̄ual̄ opatru vel cōmatru

matris vel patris quem vel quā quis de fonte baptismatis le uauit vel ab sacramentū affirmatōis tenuit

Patruus dicitur frater patris sicut pater alius

Patruus magnus est frater aui

Patruales dicti sunt quorum patres inter se germani vel fratres fuerunt.

Patruales sorores sunt duorum fratrum filie sicut utrumque appellatōne patrum committitur patruus magnus videtur quod non ut in §. patruus magnus in l. i. iurisconsultus ff. de gradibus sed in oppositum quod sic aliqui defendere nituntur quia differentia addita generi conuenit ipse ad speciem sub illo genere ut animal rationale species est animal sic et patruus magnus species patrum esse debatur simile ff. de adop. l. i. ubi adoptio filii qui sui iuris est species est adoptionis

Propatruus est frater pro aui et abpatruus est frater ab aui

Patruus secundum canonem dicitur ille qui habet ius presentandi aliquem ad beneficium ecclesiasticum sed secundum leges est qui manumissit seruum suum sponte a domino qui seruus dicitur libertus eius a quo sic manumissus est Etiam patruus quique dicitur aduocatus vel e conuerso aduocatus patruus causarum quia patrocinium prestat ut patrocinat et in primo significato tria faciunt patronum unum Patronum faciunt dos edificatio fundus R. i. §. ius patronatus.

Passim. i. indifferenter de app. cum sit romana et c. pastoralis de off. si. de lo. in glo. in. in c. in tractandū de iura callip.

Pauperies est damnū sine iniuria facientis ipsi datum ut ab animā mali quod sensu caret factū ut si equus tuus legetem meam pauidit vel aliter damnū mihi dedit non enim potest dici iniuria sic esse cum sensu careat insti. si qua pau. fe. di. §. pauperies v. dicitur glo. sa quod est mirabilis expositio et legalis differunt autē damnū maleficium et pauperies Nam damnū fit cum animo iniuriandi vel ab habente animū iniuriandi licet non utat. alia patent locis suis de pauerie actione R. §. actio.

Pauliana actio. R. ibidem.

Pax secundum Goff. est discordie finis ut in c. i. de treu. et pace in g. i. Item pax est vinculum caritatis ut in c. nouit. §. sed forsam de iudi. Et sunt sex cause propter quas non est pax inter homines Prima quia non puniuntur maleficia Secunda habundancia temporalium Tercia quia non pugnamus contra demones Quarta quia non confidemus damna litis ubi diuicias copiosas et animam perdimus Quinta dubiū euenit belli quod non considerat Sexta quia non suam precepta dei nec soluum decimas et sic quod non capit christus tollit sic xvij. q. viij.

maiores hęc est glo. nō. de re iudi. li. vi. ad apostolice.

Pe

Peculium est pusilla substantia vel pecunia separata a rebus et rōmīs patris vel domini data vel pmissa filio vel seruo ff. de pe. l. depositi. §. peculium Et ē multiplex scilicet castrense vel quasi castrense pueticiū aduenticiū paganicū nō paganicū C. de bo. que libe. l. cū oportet l. cū multa l. cum non Itē peculū dicitur res paferna ff. de iur. dot. l. si ego tote Itē peculū ponit p hereditate vel patrimonio C. de epi. et cle. l. si quis p̄biter ff. ad trebel. l. cogi.

Peculenti castrense est quod miles acquirat dum militat in castris et illud est filij plenō iure tam quo ad proprietatem quā quo ad usufructum

Peculū palatinorū dicitur eē castrense scilicet militū pallacij q̄ p̄ncipem sequūtī r̄ fm Accur. C. e. ti. l. xij. in i. ubri.

Peculū quasi castrense dicitur illud quod aduocatus acquirat prestando clientulis suis patrocinū in causis vel quod magister grammaticus loicus vel rethoricus in scolis uo lucr at exercicio in l. si. C. de in offi. test.

Peculū aduenticiū est quod filio aduenit ab auo patrone vel materno vel ab altero ut ex p̄spera fortuna et ex testamento agnatorū vel cognatorū et q̄d sic filio aduenit ip̄sū ē quo ad proprietatem patris et quo ad usufructū et dicitur alio nomine paganicū aduenticiū Itē aduenticiū ē ab impatore vel augusta dātū fuerit cōpatur castrense peculio in l. cū multa C. de bo. q̄ libe.

Peculū pueticiū dicitur illud quod de febo paternis vel dñicis p̄ficitur et filio vel seruo datur ut in eo negocietur et illud ē patris quo ad proprietatem s̄ filij vel serui quo ad usufructū et etiā alias dicitur paganicū pueticiū.

Peculū clericorū est patrimoniū clericorū Nam peculū patrimonij appellat ff. ad trebel. l. cogi. i. p̄n. Vñ illud q̄d a clero vel d̄ p̄riū p̄ssidet eius peculū dicitur sc̄do mō tñ et v̄sualiter peculū dicitur solet filiorū et seruorū patrimoniū q̄d eis a dño vel patre datur ut ff. e. ti. p. to.

Peculū clericorū pueticiū est q̄d de bonis ecclesie p̄cedit vel quod ecclesie contemplatōe acquiritur.

Peculū aduenticiū edūctum est q̄d acquirat ex opa eorū vel alias puenit ex intuitu p̄sone et hoc notat Goff. in sum. e. ti. r̄ d̄r peculium a pecunia.

Pecunia appellat totū q̄ homines habent et dicitur a pecoribus

qui a quicquid antiqui habebant totum in pecoriis consistebat ut i.
q. iij. totum et sic funditur omni iuriter Quandoque tamen capiuntur
et str. ete solū p numerata pecunia ut xiiij. q. iij. c. putat quā et ibi
glo. als appellatōne pecunie oēs res continent C. de ostitu. p. l. ij.
etiā peculus ait nois pecunie appellatōe rem significari ff. d. v. sig.
l. ec. v. g. Heres factus hereditate adita vendidit eam et empto
ri p stipulatōem pmittit quāta pecunia ex hereditate ad ipsū per
uenit et appellatōe pecunie ois res significat quia sensus est om
nis res quia ex hereditate ad me puenit et capiuntur significatum ex
dispositōe pcedēti scz venditōe hereditatis q oēs res significat Tē
ibi late significat dicēdo heres mi volo te restituere ticio pecuniā
meam. i. hereditatē Unde p mte est ac si dicat hereditatem bona
vel res meas ut l. nāq. s. ff. ad tre. s. ibi significat strictissime dū
filio familias prohibet mutuari pecunia qā significat pecuniā nūera
tam l. ij. ff. ad sena. oful. maceiuncta l. s. et si. s. pecunie e. ti. rō ut i.
ulq. q. in pōn casus subiectus fuit ex fauore s ampliābus s b ca
sus subiectus ē ex odio s restringēdus ut i reglā obia s re. iur. li. vi.
¶ Pedaneus iudices ff. d. s. iudex et in littera T.

¶ Pedagia dicuntur q dant a transeantibus in locū ostitutū a pñci
pe et capiēs pedagiū d. dare saluū obductū et territoriū eius tenē
securū adeo q si aliq. derobet. i. spoliēt et est vulgare gallicorum
teneē ei dñs terre rapinā refartire fm bal. in v. fi. feu. de pa. iura
firma in s. ouētiaulas fa. l. neqd ff. de incen. rui. naufra et no. Ar
chi. xxiiij. q. v. si q. pegrinoz s quidagia Re. s.

¶ Pecoris nomine continentur boues.

¶ Pecora ad quā pulsus est ius abducēdi vel appellādi pecus ad
quā fontis alieni iure seruitutis.

¶ Pediculi dicuntur quedam argentea sustentacula quibus vasa vt
res quilibet velut pedibus sustentat ita ponit in l. pediculis argētiis
ff. de auro. et argen. l. e.

¶ Pedetentim vi. in glo. j. in de.

¶ Pedagogus est ille qui ab inicio instruit pueros et s. a. p. eos
id est puer et gog. ducē qsi ductor siue gubilator puerorū isti. q.
ex cau. manu. nō pōt. s. eodē l. elyascēcia v. glo. pōt. em. mior. xx. a.
nis maior tñ xvij. manumittere pedagogū suū ut ibi dicitur.

¶ Pedamenta dicuntur sustentamenta pedū vinearum et dicunt gal
lice paxilli.

¶ Pena et suppliciu dicitur ut nō. Archi. xi. q. iij. nemo. p. to.

¶ Pene. i. quasi et no. iij. q. vij. c. qui sine

¶ Penes notat plene s. oēs caldini in cōm. to. de re. postulastis

v. e.

de ocef. pben. et dnam int'er penes et apud vice p. 10. Incomienf.
In l. si quis i tantam C. vii. vi. vbi dicit q' illud e' penes aliquē cuius
possessionem habet sed illud e' apud aliquē cuius solā detentōz ha
bet vt depositarius et comodatarius et dicit q' in bicta l. apud su
mitur impprie vt in l. penes ff. de v. signi.

¶ Penus notat Paulus in cōmento c. in litteris de resti. spo.

¶ Penitus nō. To. an. c. 1. de supplen. negli. pla.

¶ Pena est delictoz debita cohercio vel satisfactio que lege vel
a ministris legis imponitur.

¶ Penam cōmitti est penam debere.

¶ Penitencia fm Ambrō. e' pterita peccata plāgere et plāgēn
da iterū nō cōmittere Vel sic fm Aug. Est qdā dolēs vmbēa pu
niēs in se q' omīssisse solet s' q' plura vi. in fctatu de pe. di. 1. ij. et iij.

¶ Penula e' qdā vestiq' q' nō vtebant nisi ciues romani q' fuit data
p'ri pauli q' dicitatē straxerat cū romanis et eē be at' Paul' ad
uerfus iniustus romanū ciuē se appellauit c. si in adiutoriu dist. x.

¶ Pensio est item qd census vel tributū.

¶ Pensitatōes publice fm Azo. in su. C. si ppter pub. fen. ven. bi
cunt' annue exactōes tributoz. vel vestiu auri vel argētū q' a ctis
psomis ptabant' fisco s' pensioes publice dicunt' q' ad vias. vel pō
ciū refectōem ptaba sūt a possidetibz vt sic fiat omniū datorū q'
dā collatio et sic pensitacio e' qsi pensiois solucio.

¶ Pentateucū est volumē otimēs qnqz libros moysi a pensa. i. qn
qz et thecū mādatū qn rē. vt in c. de deci.

¶ Perangaria est seruitus psonaz et rerū et s' qsi p'ca et mag'
angaria Est aut' angaria seruitus psonarū et non rerū Itē pan
garie dicunt' exactōes et p'statōes patrimonioz scz onera qdaz
que p'dio incūbūt vel imponūtur et erant forte exactōes equoz vel
vctuarū ad portandū annonam militibz vt colligif C. de cursu
pub. an. in rub. li. xij.

¶ Perangada e' vestis de auro vulgari qd a gaybis vestimento
rum vel clamidū pom solet vel vestis q' habet aurū tantū insupfi
cie Re. s. oloberus et C. de vesti. olo. et de auro. li. xj.

¶ Pēgrinātes large dicūtur oēs qui a loco suū domicilij p'fiscū
tur C. de incol. l. ciues Proprie aut' dicūtur romipete aplōz et a
loz scōz limina et oratoria visitates xxij. q. iij. si q's romipetas
et c. paternaz et c. illi q' Etiā dicūtur illi q' accedūt ad p'senciā dñi
pape vt e. ti. c. vnico et ij. q. vi. arguta.

¶ Peregrini dicunt' oēs q' nō sunt de epātū ordinātis siue sint cle
rici siue laici fm Goff. en. su. de cl. peg. qz tales recipi nō debēt ab

epo alieno ad Ordines vel dignitates aut ecclesiastica sacramen-
ta vt lxxi. dist. p. to. et in ti. de c. . pegrin. Vñ clericus pegrin⁹ ē q̄
in aliena puincia ordinatus.

¶ Derempediū dicit a pimento eo q̄ omnino pimat vt termin⁹
pemptorius vltra quē nō dant vltiores dilatōes Sifr exceptio
pemptoria dicitur q̄ pemit actōem Etiam dr citacio pēptoria. q̄a
oēs alias citaciones abbreviat et accelerat Nā de iure tres citatō
nes debent fieri aliq̄ aliq̄ tanq̄ otumax pumat iudex tñ pēpto
riā citatō; vel pemptoriū dicitū ex tante cā statim nātē pōt. et
idē opabit qd̄ alie tres citatōes possūt opari.

¶ Deremptoriū soluit. i. possibilitas ferēdi sīma.

¶ Der no. archi. xiiij. q. ij. s. eprō. et paul⁹ d. lisa p. i. cie. i. de sū. f.
et fi. catho. et io. an. de elec. ij. dudū in fi. ff. s. v. sig. l. vrbana. s. p
notare vbi dco p notat pfectō; vt habeat in l. si tu ff. de l. p.

¶ Pergula ē tugiū vlobumbracio frōdosa et pmit in glo. s. cō
traentes c. i. de fo. n. l. vi.

¶ Perequator ē q̄ hoies et territoria pequat. i. vatte equat vñ q̄
pōiū ppter defectū. eā pensioe vt pus affigt nouo p̄llesori vt C.
de fun. p̄imq. l. fundi li. xi.

¶ Perualliones Re. crimē lese maiestatis.

¶ Periphima est purgamētū vñ cortex pomi vel piri Vñ Tolle pe
riphimā ete pulpē spernes arullam

¶ Permitti dicit aliqd̄ tribi mod⁹ Primo qd̄ nullo iure p̄hibet se
cūdo qd̄ otra hūmanas ostitutes indulgetur Tercio illicitū vt
magis illicitū vitetur vt est glo. cum exemplis in c. omnes di. ij.

¶ Permutacio fm Goff. ē vni⁹ rei p̄ alia dicatā p̄stacio vel vica
ria p̄stacōe mutacio et otrabit sicut plerisq; placet qñ inter ali
q̄s ouenit et certa spes p̄ certa det C. e. ti. qm̄ asseris si em̄ oueni
ret vt certa spes daret p̄ incerta vel ecōuerso nō esset pmutacio
s̄ otract⁹ innoiat⁹ s̄z do vt des zc. et pmutatōis oēt⁹ iō fuit in
uent⁹ qz sepe poterat aliq̄s habere aliqd̄ inutile sibi vel pui cōmo
di qd̄ alteri m̄stū valē poterat et ecōūso et p̄ ignōrabat q̄lit res
vni⁹ alteri⁹ fieri poterat ad qd̄ iuēt⁹ ē ille otractus pmutatōis s̄

¶ Perpetuū qñq; idē est quob generale de elect. c. massana et c. vt
circa e. ti. li. vi. vñ dicēto edicō p̄petuo s̄ ē generali p̄hibemus

¶ Perplexitas est ostringēs et inuitabil⁹ necessitas peccādi q̄ p̄
uenit ex erronea volūtate vt c. i. et in sūma di. xiiij. v. glo. to. Etiaz
de vria inte. mortalia et venialia ponit ibidem exemplum de iude
is crucifigentib; cristu. et si q̄s respondet ouerenti inimicū si sit
in loco Item si vir denegat vel reddat vxori debitum potenti.

et declarat ibi oð nullus pöt esse pplexus inter duo malat sic p
plexio est solü ad stultam epimioz alicuius ex hoc vi. in c. nerui. te
sticuloz. xij. dist. vsqz ad fi. dist.

¶ Perpensus. i. perfecte pensatus et deliberatus de pacti. c. vlti. cir
ca medium li. vj. et sic dicitur in plexio de. iuris sanctio perpena
digesta cõsilio.

¶ Personæ quedaz dicuntur priuate in pprie vt ille que sunt exē
pte a iure cõi vt dist. iij. priuilegio vbi dicit q. priuilegia sunt le
ges priuatoz quedā vero dicuntur ppe priuate vt ille que nō ha
bent dignitatē iij. q. v. qui. cõtra Vnde clerici nō dicuntur puate p
sone cū habeāt dignitatē. i. ordiñe ecclesiasticū vt in c. puilegio
palle. et di. iij. q. iij. fm. 70. Item fm Alanū quedā sūt persone
publice q sūt in officio publico vt tabellio iudex. baliuus. alie p
uate que nō sūt in officio publico.

¶ Per iurū ppe dicit qñ aliqs iurat otra canonica statuta vel te
merarie Et dr multipliciter Primo. i. falsa iuracio q si ignozāter
adhibita omni diligēcia facta fuerit sic nullū peccatū est xxij. q.
ij. hoies Secūdo dicit transgressio liciti iuramēti z sic amoxale vj.
q. j. quicūqz illicitū autē scienter iurās peccat sed nō otraueniens.
Tercio dicit in discretū iuramentū et est veniale xxvj. di. §. crimi
nis in fi. Quartō dicit mendaciū iuramēto firmatū z ē semp mor
tale xxij. q. ij. qd est et est crimē adeo magnū qd cleric⁹ piur⁹ ab
officio et bñficio suspēdi dz capuenit de fideiul. c. inter delectos de
excep. pla. et c. q. elax. de iur. iur.

¶ Personalitas significatur per has diatōes tu mihi ego tibi zc
cum alio significato quod probabiliter cõcluditur et si nullo mo
do ncluditur tūc est impersonalitas qz actū viciat put rō dicitat v.
§. Ago qz ostituas te mihi soluturū debitum a ticio rñdens imp
sonaliter dicendo satisfiet tibi ab illo vel simpliciter satisfiet hoc i.
psonalis significat te non cõstituere mihi et q. nulla sit obligacio
autē si qñ C. de osti. p. R. d. qz is vba nō significāt aliū obligari nam
alius aliū obligare nō pöt nec verisimile ē quē iactare suū l. cū de
in debito ff. de pb. fa. l. arcanus ff. de ac. et ob. vbi nō fit Facil
interpretatō p obligatōe et l. stipuloz ista. §. si qz ita ff. de v. obli.
nā cõiter qz sibi acqre cupit iō vñ stipulās vult acqre. sibi qre
licz qsdicēto pmittis x. n. expmet vñ mihi vñ tibi et alē rñbz nō
dicēto tibi tñ illa vba mihi et tñi supplēt z sufficienter itelligūt p
pter cām dictā vt in l. stipulo palle. Itē si qz stipulaf x. dare sibi
alē rñbz dari si nō dic a me valz stipulatō l. fi. §. fi. ff. si cē. pta. z l.
illa stipula ff. de v. ob. z ē sēl⁹ qz dabit p. p. pmittētē vel p alium

quia hoc significat illud verbum impersonale passivum dari. et quo
sequitur quod non est obligatus ad dare sed tenetur ad factum
per quod datur secus in illo qui promittit dare quia tenetur rem
accipientis facere quia verbum hoc importat quod ipse dabit Et si
diceret heres qui iussit facere quod tunc centum habeat tenetur per se
dare l. si heres ff. de l. i. ita videtur in proposito quod promittens dari
debeat per se dare Respondet quod hoc verbum habeat sol. hoc contrarium
quod significat iure domini si ex promissione non transfertur dominium
si tunc Item testator legavit tunc servos quos ipse testator manumit
tere non poterat ut manumitterentur manumisti non possunt hoc
impersonalitas significat quod legatarius servos non habet si re
manebunt penes heredem ut l. si quis ff. de leg. ii. Secus si diceret ut
manumitteret quia tunc remaneret penes legatarium l. si quis cum quibus
ff. de condi. et demon. R. quia ex significata ubi personalis imponitur
onus legatoris et si non tenet onus emolumentum penes eum tamen
remanebit et sic de aliis.

¶ Pertinere ad nos duntur que spectant aliquo titulo non causa
sua pignoris et que nostra non sunt sed esse possunt l. verbum per
tinere ff. de v. sig.

¶ Pertinacia in malo pseuerancia in virtute dicitur Nam pertinax dicitur
valde tenens vel imprudenter durus irrevocabilis indocibilis et ob
stinatus fm Jo. an. in cle. r. de sum. tri.

¶ Peticio hereditatis omnibus illis competit quod iure veteri vel novo
heredes sunt vel fuerunt extra possessores vel per heredes qui possident nec
possunt dicere quod possident veteri iure veluti xii. tabularum vel ex tes
tamento novo iure velut ex senatusconsulto qui vero cum titulo possi
dent hereditatem non tenent petitione hereditatis nisi in tribus casibus
vel si venditor non apparet vel modico distraxit vel de petio non est fa
ctus locupletior quibus casibus utilis peticio hereditatis liberis com
petit extra testamentum parentum et parentibus contra testamentum
liberorum et fratri extra testamentum fratris qui turpem personam
instituit heredem hoc autem de inofficioso utilis est quia competit a tem
pore adite hereditatis usque ad quinquagesimum ex hereditate non dicitur
contra scriptum heredem adicione iam factum dominum.

¶ Peticio hereditatis fideicommissoria competit ei cui fideicommissoria
hereditas restituitur ex senatusconsulto Trebel.

¶ Peticio hereditatis possessoria que dicitur bonorum possessio infra
annum utilis datur emancipatis vel suis heredibus infra centum
dies ceteris usque ad xxx annos perdurat insti. de lo. posses. in .8.
liberis.

Philanthropū item est salarium.

Pi

Pignus est res mobilis vel se in ues apud creditore a debitorē tradita et collata ad prestandū securitatem et desoluto tibi to vel adimplendo promisso. Vel sic pignus est res obligata pro debito ad securitatem creditoris et dicitur a nomine pignus quia pignus vel manu traditur et consistit in re mobili prope quāuis hypotheca sit prope obligatio rei immobilis. Et dicitur hypotheca ab hypo quod est sub et theca prope quod est suppositio. Item pignus dicitur a pignus quod dicitur propter rem creditā quod dicitur reddere statim pignus auferre cuius possessionem ad tempus solum sequitur creditor ceterum dicitur penes debitorem est et ponit idem differentiam dicens pignora natoz dicuntur pignora rerū subdens sed utraqz confundit auctoritas lectoris.

Pignus pretorium dicitur illud quod alicui a iudice datur pro maiori securitate rei petite et ad iudicatum vi. l. si decreto C. qui potest in pignora et l. j. C. de pre. pig.

Pignus est omitti in eum statum puenire ut debitor dicitur pignus si amittit id est tradidi vel mutuauit tibi pecuniam sub pignoris conditione et nisi statuto die pignus luas vel redimas debitorum soluto quod ipsum committatur et amittatur.

Pignus est duplex pretorium et iudiciale. Pretorium est quoniam mittitur actor in possessionem propter contumaciam rei in non comparendo ante litis contestationem vel post. Sed pignus iudiciale constituitur quando pro sententiam mittitur actor in possessionem ob victi contumaciam in non soluendo tunc enim victor statim acquirit naturalē et civilem possessionem de hoc non prope tractat in c. contingit de do. et contu.

Pignozare est rem aliquā pro debito obligare creditori ut securior sit de solutoe debiti vel est facere tractum sic dicitur.

Pignozatio actio Re. s. actio pignoris.

Philateria dicuntur carte in quibus continentur incantaciones xxvi. q. v.

Phitones sunt incantatores vel diuinatores dicitur a phitone qui fuit auctor diuinationi.

Pistores olim dicebantur facientes panem pallacii qui suberant omitti honoz ut C. de pisto. li. xi. fm. Accus.

Piscina locus dicitur pro nutriendis et obseruandis piscibus deputatus ut quoniam placuerit domino de ipsis capiat.

Pileus dicitur a pilis quia pilos capitis tegit et stringit fm. Jo. a. in cle. ij. de vi. et hone. cle. pot. etiam dicitur a pilis quia dicitur pilis factus est.

Pi

Placere .i. arbitrarī secundū voluntatem rōe regulatā et ē ac-
tum ponere in placencia vt in arbitrio vt in l. thays ancilla. §. so-
rore ff. de fideicomis. liberta vbi reuicta libertate si herede placet
inspicitur quod bono viro placeret et p hoc descriptis questio po-
ne cōdu xi famulū vsq; ad annū pacto appposito quod si mihi displic-
ceret .7. annum possim ipsum expellere qd non possim expellē nisi
ex causā ex qua vir bonus expelleret sed ex vsu cōmuni intelligē
di significat merā voluntatem et forte idem de iure scripto p l. ex
placito C. de rerum pmu. Ratio quia certū est qd placitū signifi-
cat ibi voluntatem faciendi. §. paul. insti. de straten. emp. vbi re-
cipit p mera volūtate §. n̄ obstat. §. sorore p̄al. q̄a ibi significat ā-
bitriū rōe subiecte materie s; libertatis vt facilius valeat Item
paria sūt actū ponere in alterius libito vel volūtate l. fidei assensus
ape p̄n. ff. de fideicomis. liber. in verfi. sed ita scriptum vbi ē idem
dicere lego libertatem si hēs voluerit vel si ei libuerit

Plagiarij sūt illi qui liceros homines seducūt vel suos alienos
furripūt et vendūt a plaga maris C. ad l. fa. de pla. l. fi.

Plagium est plaga vel dolor qui parentib; vel dñis infertur de
furceptōe filioꝝ vel seruoꝝ ab ipis plagiarijs auferē eim bonis
vel patribus per tales facultas filioꝝ vel seruoꝝ dicitur a pla-
ga quia est magna plaga patri vel dño fm glo. in rubri. C. ad l.
fau. de plagiarijs.

Plagiarius alias plegarius etiaz est idem q̄ fideiussor vt in c.
venientes de iur. iur.

Placet licet videat iportare omnimodā volūtatem pferētis tñ
includit arbitriū boni viri l. thays. §. sorore p̄alle. nā licet dicā fa-
ciam q̄cunq; tibi placet intelligit tñ iuxta arbitriū boni viri l. si sic
ff. de le. i. vbi p bar. et nō. in c. de q̄ vult deo da iudi.

Pleno iure exponit .i. q̄ ad tēpalem et spūalē iurisdictōem e cō-
questus §. fo. ope. et l. si decetens h; potestātē vel iurisdictō; vtrā
q̄ idē in c. qm̄ de pui. et xv. q. ij

Pluris idē intelligit in vto oīodā vt in cle. i. de fo. cōpe. §. an pos-
sides ecclesiā pleno iure possit ei? bona ouertere in vsū apriū et di-
citur qd non in glo. vbi ad mēsam in cle. i. de exce. pla.

Plebiscitū est q̄ plebeyo magistratu. i. tribuno n̄ interrogāte an
omnib; placeat plebs instituit dicta q̄ si statutū orta em̄ in ple-
bem et maiores ciuitatis rōne discordia plebs sibi leges cōstituit
que dicta sunt plebiscita vt ff. de origi. in l. ij. §. hisq; reliquis vō
populus cum senatoribus et patricijs ius sibi constituit quod dici-
tur lex populi antonomice id est per excellenciam.

scdm pñ. li. vi. et dicitur plebiscitum eo qd plebs dicit et sciscitetur
vel cogat vt fiat dist. ij. plebiscita

¶ Plus petitio est solius offerentis. pmissio ff. e. ti. l. ij. vel e plus
et aliter qua pactum fit ex actio et fit qtuor modis vnde dicitur
titur causa tpe. re. q. loco. vt no. in c. y. de puls. peti.

Po

¶ Ponus differt ab onere quia ponus sr quaedam leue ⁊ qd
dam graue vnde dicitur ponus meus. corpus ego fero quocunq
q. vnero sed onus dicitur quia semp onerat et depmit

¶ Pontiones dicuntur quedam naues vñ dicitur si pontioibz tra
hiciat. i. mare transferatur vl manibz transeat

¶ Pontarius dicitur est suarius Re. s. sitarius et dicebantur olim hij
qui custodiebant porcos ciuiu vrbis romane in pascuis et excusa
bantur a muneribus sordidis vt C. de sua. suscep. l. i. libro xi. secun
dum Accur.

¶ Portorium dicitur quedam pñtacio q. datur p nauium appli
catõe seu statõe et mercatõe quacunq. rapti in portu. vnde diffe
runt pedagia guidagia et saluaria Re. q. dicitur loco sup Et ista
omnia dicuntur portoria C. de vectiga. et commisi. l. ij. et c. sup de
v. signi. in glo. vi.

¶ Pontifices olim dicebantur impatores xxi. dist. clericos dist. xi.
de capitulis

¶ Pontificale est ornamentum episcopale ⁊ fm Hosti. est autem
ticum iste liber vt de ser. non ordi. c. consiluit et no. Jo. an. in cle.
unica de iur. iur.

¶ Pleriq. i. regulariter iusti. de legit. patro. tute. in fi. cu glo. in
apriatur ff. comodati l. si quis qui. §. fi.

¶ Plebs dicitur a pñlo vt sepcies a gñe q. pñs otinet miores et ma
iores nobles ⁊ ignobles. plebs vo tñ miores ⁊ ide plebiscitum. i. per
plebem statutum iusti. de ui. na. gen. et ciui. §. plebs autem

¶ Posicio fm Goff. est dictum quod loco interrogatõis ponebatur
olim hodie de plago ponitur et positue fit sicut olim interrogatie
fiebatur. §. si volebam te ouemre hereditario tñc sic dicebam. to
mme iudex interrogetis hoc an epse fit heres talis et ex qua pte fit
heres hodie vo sic dicitur pono te esse herede tal. Item pono ipsum
ex asse heredem scz extitisse §. quia hodie simplicitate fiebant seu
fiant interrogatões sup positõibz igit aliē describit a spe. e. ti. sic

¶ Posicio est breuis vboz formula mentē ponētis omēs ab vñta
tem eliciēda cepta et habuit h. vñt. o. q. nō solū ex vsu hoim diu
in cāis solito §. ex atiq. l. ff. de. ij. l. offēdim. §. ex diliso ibi pono §.

Posicio igitur nihil aliud est quam dictum de crebilitate asserta in
vim prestiti iuramenti faciens ad probationem aut ipsam amminiculans
habens annexam interrogatorem aut indicis supplementem ar. in
aut. de hijs qui ingre. ad app. §. fi. coll. v. sic dicte ex comuni sensu
non tamen sine ratone ar. ff. de suppellect. leg. a. l. iabeo. inuente ut
partes exonerentur probationibus et ne fatigentur laboribus et
expensis ut §. fi. palle. Vel posicio dicitur dictum facti nondum pro-
bati per articulos distinctim rite loco probationis propositum spectans
directe vel indirecte simpliciter vel amminiculatiue ad intentionem
ponentis quod intendit probare ponens per confessionem aduersarii
sui vel eius procuratoris ar. de elect. dudum ij. de testibus presentium de
confess. statuimus li. vi. nec debet poni nisi is qui est facti ff. de tota p.
leg. a. l. i. C. de leg. l. leges Unde vocantur positiones in curia ecclesia
stica dicuntur articuli in curia seculari et differunt a rationibus.
quia rationes sunt iuris sed positiones vel articuli sunt facti Item po-
sitiones differunt ab interrogatorijs licet tam positiones quam in-
terrogationes fiant ut per confessionem aduersarii reuelatur ponens
ab onere probationis quia positiones fiunt assertiue et a parte sed inter-
rogationes fiunt interrogatiue et a iudice et ad positiones debet res-
ponderi per non aduocatus et quocumque fuerit faciente probationes
fieri possunt positiones sive ante litem contestatam vel post de hoc vi. glo. i. c.
de confess. li. vi. que plures ponit debr. et alleg. cum exemplis de posi-
tione ante litem contestatam et etiam post de exceptione quod actor sit
excusatus ponit reus hoc modo Pono quod percussisti talem in tali pa-
te corporis tali loco tali die talibus presentibus Item turbatus ex
tali causa animo iniuriandi illum qui tuderat clericus et erat in posses-
sione clericatus et sciebas eum clericum esse Item vidisti eum ferentem
coronam habitum et tonsuram clericalem deferentem quibus per actorem con-
fessatis probata est excusatio ante litem contestatam sed post litem contestatam
quod petat aliquem ab ecclesia quam contra iura retinet remoueri dicam
pono iuramento meo quod T. habet et possidet ecclesiam sancti M. Item
quod habet et possidet ecclesiam sancti P. Item quelibet earum habet
curam animarum et eas post concilium acquisiuit hoc confessato succu-
bit reus nisi dispensationem vel iustam causam ostenderit Item debent fieri po-
sitiones super contentis in libello Et non quod multiplices sunt positiones una
dicitur posicio premissis et tali cogit iudex respondere ut in c. presentium de de-
testi. li. vi. nisi dubium est an premissis sit vel ne inclinabit se iudex ad
id quod verisimilius est et in dubio tucius est quod facit respondere ut de con-
fess. statuimus li. vi. ff. de interroga. ac. l. de etate §. ex causa et l.
vbiunq. eodem titulo.

Alia est posicio impertinens cui non cogitur quis respondere Te
quet am est negatiua posicio et tunc non debet admitti quia & his
affirmatiuis ponenda est Nam negatiua non probatur et id qd
ponitur si negatur ponens ipsum pbare habet ff. de pba. l. ij. et C.
e. ti. l. actor et de proba. quoniam contra falsam fallit quando ali
es quam ptalem posicionem probari non potest c. statumys pal
le. vel super facto pgnanti vbi indirecte probatur c. ex tenore de
testi. et C. de contrahen. et commi. sti. l. optimam Item posicio q
non reuelatponentem vel ei non potest non debet admitti quia
non debet quis ad probandum id admitti quod pbatum ei no p
telle l. ad probacionem C. de proba. ca. dilecti de excep. Item po
sicio que non facit ad causam vel que non est super re de qua agi
tur in iudicio vel super eo quod repellat agentem si apponitur ex
parte rei dicitur impertinens et non est admittenda Tez posicio
que dependet ex alia que fuit negata vel concessa non est admit
tenda quia sup eo no est amplius querendum ar. ff. nau. cau. po. sta.
l. licet ne responsioni sit contrarius sicut nauis ventis qtrarijs na
uigās vt in auc. de hys qui ingre ad ap. §. i. col. v. et c. per tuas &
pba. l. generaliter C. de non. nu. pec. Item posicio implicita no debz
admitti ppter piculū piurij et ito debet diuidi vt certū et verum
respondeatur ar. ff. de interroga. ac. l. de itate. §. qd autem et §.
nihil quia etiā iudex cauere debet ne sit aiceps piurij C. si ad hys
vendito. l. i. c. si vero de iur. iur. C. de iudi. vidui tol. l. i. Item nota
qd effectus posicionū est qui eas hñtetur habet p cōuictio. C. de
cōfess. l. v. mca. §. i. et positōibus non respondens habet p cōfesso
c. si de iur. calūp de cōfess. si post pñtium li. vi. Item positōibus vbi
iuramentū est de veritate non pōt rñderi p pcuratorē nisi sit cau
sa vniuersitatis et ouentus c. pñenciū de testi. palle. c. pastoralis cū
sua glo. de iudi. Item positōnū utilitas ē quia aliqñ qd directe ne
gatur indirecte conceditur in toto vel in parte vt de iur. iur. ca.
cum impoficionibus li. vi.

Plus sub se minus cōmet & §. licet patri vel marito occidere
adulterū cum filia vel vxore deprehensum p hoc significat qd eti
am licet vulnerare vel iniurijs afficere l. ne mea. §. ius occidēdi ff.
ad l. i. juli. de adul. qz plus est occidere quam vulnerare vel iniurijs
afficere quia illa continent et significant sub verba occidere Te
iudex defert iuramentū in litem et extat vsqz ad certam quantita
tē tamē licet ei cui defertur iurare in minori qnātitate l. videamus
§. penul. ff. de in lit. iuran. Te vendidiviniū quod est in bolio appo
sita est dies i qua vinū tollere debes nō tollis vel die nō appofica

te interpellato et expectato sufficienter nō tollis indigeo dolio.
quia sunt vindemie dicit tex. quod licet mihi totū vinū effundere
et tamen nō licet tantū ptem vini effundere. l. i. §. licet. ff. de pici
et como. rei ven. q. effundendo tantū ptem de dolio ita parū me iu
uare posset ac si nihil effunderem. et ideo rō non dicitur tantam p
tem effundendam §. si ptem tantum effudero obligor emptori et
si totum effundam non tenebo licet rogatus possim bene dimitte
re partem et sic de alijs.

¶ Pluralis locutio plura significat duoz tamen numero cōtēta
est c. pluralis li. vi. de re. iur. Quandoq; autem plura significat ge
minatiue in suas singulares sic q; quelibet singularis in vno solo
verificatur Quandoq; autem non geminatiue sic q; vna singula
ris per se non attenditur sed ipsa pluralitas sicut aut singulari
cōcludit vlt qdlibet aliud pbabile mediū v. §. testator dicit lego
stichū et ticiū si mei erit cum moriar tūc alter b alienato et altero
non. iste nō alienatus potest peti a legatario licet em sermo plu
ralis sit oportet tamen accipi ac si separatim dixisset si stichus me
erit cū moriar et stichus meus erit rē. vt le. falsi. §. si. ff. §. odi. et
demonit. Racio Bar. quia si sepatio respicit diversos effectus et
sepatos. i. dūm legatarij quolibet et qā dua sūt serui distincti ita
duo dñia distincta et sepatā et sic sepati effectus. Etiam id qā le
gati quēlibet noiatim et sic referatur ad quēlibet distincte et hoc
ex fauore legati et testamētis sed ibi testator p duob; impuberib;
instituit filijs suis dicit si vterq; ipubes decesserit ticiū substituo
tūc si vnus moritur impubes substitutus nō admittit ymmo vt ad
mittatur requiritur vtrūq; decedere in impuberi et atq; l. penl. C. de i
pube. et ali. substi. Rō Bar. est ex dictōe vterq; q; est collectiua.
Alij tamen dicūt quod fauore institutōis dictio collectiua sumit
distributiue l. hoc ar. ff. de here. insti. modo omnis substitutio ē cō
ditionalis institutio §. rē. et sic Bar. in l. heres. §. q; ita ff. ad tre.
dicit q; in dicta l. penl. vno filio moriente impubere remanet al
ter filius testatoris qui ex presumppta voluntate excludit extrane
um substitutū ar. l. cum acutissime de fideiuss. ideo vno moriente im
pubere non existit conditio substitutionis et sic de alijs exem
plis.

¶ Pollicitatio est solius offerentis promissio ff. de polli. l. iij. et dif
fert a stipulatione et a pacto quod est duozum consensus atq; cō
uencio.

¶ Possessio secūdū Azo. C. §. acqui. et retinen. pos. est corporalis
rei detencio corpōis et animi et iuris amiculo concurrente

7^{imj}.
+

et sumit rō ex hoc quia hoc est voluntas pferentis declarata eo qd
alias hoc vba preter sempromissū nihil operarent sed ibi sumitur
inclusiue lego omnes libros meos tali pter ciphū argentū quē
apud eū deposui rō quia hoc voluntas pferētis et vba pter ciphū
nō aliter nihil operarent nisi inclusiue exponerent Item ponitur
quāq; cōiunctiue non inclusiue vt ibi de hīs seruis qui sūt in patri-
monio pter x. quos legauit ticio lego x. seyo quā sensus est et x. le-
gauit ticio et sic p legatū factū seyo nō reuoco factū ticio et sic in-
tellige hōc cōiunctiue. i. otinuatīue sicut fit otinuatio p biddem et
quā cōtinuat oratōes Nam in p̄dictis legatis ticius et seyo nō sūt
cōiuncti cōiunctō que facit vnum corpus de qua in l. re. diuncti ff.
dele. ij. et id si in patrimonio essent tatum xv. serui et ticius habe-
ret x. seyo tantū v. l. vita legatum ff. dele. j. et est ratio quare sig-
nificat sic ipsa voluntas proferentis declarata ex iocatura qd testa-
tor nec vult reuocare nisi expressius apparet si enim hō casu po-
neretur inclusiue tūc seyo haberet x. legata ticio et cū hoc alia si-
bi legata scz seruos in patrimonio existentes et per hoc esset reuo-
catū legatū ticij qd nō est dicendū Item ibi cū p̄dicit dispenso
tecū vt alia bñficia pter obtenta possis obtinere ponit etiam con-
tinuatiue siue cōiunctiue Nam sensus est talia obtineas cū obtētis
et super istis tentis dispenso ita qd obtenta non includuntur in di-
sp̄ensatōne vt in ca. dudum de elect. quia hoc non videt de volun-
tate pferentis nisi expressius declaratur eo qd dispensatio in casibus
odiosa semp̄ restringit Item exclusiue nō exceptiue ponit p fine
vt ibi pter specie. i. sine spe et sic dicit dilatio banda est illi que p-
ter spem trahitur ad aliqñ iudicem l. si quando C. de dila. ibi em̄
nō ponit exceptiue nec inclusiue qz oratio illa hoc nō patit et sic tā-
tūm ponit exclusiue et sic de alijs.

¶ Preterire est testatorem obmittere aliquem qui suus heres est
eo non instituto siue eo ex hereditate vt habuisti supra de heredi-
bus.

¶ Pretericio dicitur talis omisso vel exheredatio fm Azo. i. sum.
C. de libe. preta. vel exhereda. instatu. de heri. qui ab intesta. deser.
§. eadem vt supra.

¶ Pretor est qui in vrbe romana iudicio senatus ad dissipandum
vel disceptandum dubios actus et causas ordmabatur Et erat of-
ficiū annuum vel annale quia solo anno durabat Et antequā
a populo romano ad p̄ncipem translata fuisset potestas vt ante
quā rōna pot̄ estas sub imperatore veniret habuit potestātē ple-
nā faciēdi ius et statuta et edēa. cui⁹ edēa iuris onerarij noie cēset

Possessorio lo. i. R. e. s. bon. possessor ut filius emancipatus
vel agnatus qui dicuntur bonorum possessores ex bonorum edictali et d
cretali Nam statim ut habent edicta et decretam possessiones ex
hoc habent interdictum decretum ad hoc ut consequatur heredi
tatis possessione drnt heres et bonorum possessor ut s. bonorum posses
sio vii. aditis hereditatis heres non desiderat auctoritate iudicis s
bonorum possessor requirit auctoritate et pacienciam iudicis insti. de
bo. pos. §. quis autem.

Possessorium iudicium est triplex scz pro possessione adipiscenda re
tinenda et recuperanda ut in ea. pastoralis de cau. pos. in glo. iiii.
et vide s. interdictum.

Possidere naturaliter dicitur quis cum est in re vel eius parte vel saltim
cum res est in conspectu eius ut ipsam videat vel partem eius secun
dum Azo. in fi. C. de acq. et certi. pos.

Possidere civiliter dicitur quis cum nec est in re nec res in conspe
ctu eius sed possessionem in solo animo habet et rem de iure retinet
scz quod talis sit persona in qua catere possit homini possessio ut non. Jo. a.
in regula sine possessione li. vi. et allegat ibi iura Nam laici quique de
facto possident decimas et spiritualia ut non. Bar. brix. xiii. q. i. in prim. in
glo. mag. in fi. Nam aliud est possidere et aliud legitime posside
re de resti. spo. ad decimas li. vi. Et non. quod possessio civilis et natura
lis sunt vel civilis tantum requirit ad prescriptioem s. naturalis tan
tum non sufficit nisi alias civiliter possideret ut tractat plix. dy.
in regula sine possessione li. vi. Et est ratio quia habens naturalē tan
tum acqrit eam clam per introitum quando dominus est absens quem credit sibi
gestioem moturum et sic mala fide habet naturalē ergo non prescribit
§. qui ad nuditas l. clam possidere ff. de acq. pos.

Possidere clauso est absente domino et fructuario excluso claculo pos
sessionem ingredi ut dominum possessione puet.

Possidere vi est violenter possidere.

Possidere precario est rem ad petitiones vel precibus meas mihi. scellam
ad usum possidere quod diu patitur is qui concessit.

Possidere per indivisum est aliquam rem ita possidere ut nullam partem
in ea habeat ab alijs diuisam vel ut nulla sit pars quam possideat sepa
tam siue diuisam.

Possidere pro herede est ita possidere quam putat se esse heredem
verum cum non sit.

Possidere per possessorem dicitur ille qui ita possidet quod scit se nul
lam causam iustam possidendi habere ut si interrogatus fuerit quare pos
sideat vel quo nulla rationem pretendit quare possideat s. dicit possideo

¶ Possideri proprie dicuntur immobili eo quod eis per se ius quod insitit. vna planta venit ista possessio.

¶ Possidetur autem si iure quod iuste hoc iuste quod bene. quod autem male possidet alienum est male autem possidet quod male suus vti vel aliena presumit de v. sig. ius dictum est.

¶ Possessorie facere causa rei seruande sicut in possessionem mittere est v. §. C. ostendisti talem fundum esse tuum et perasti iudex per executores suos mittit te in possessionem et facit verum possessorem. Item volui agere contra G. et cum viciari feci ad iudicium et contemnit venire et iudex mittit me in possessionem illius rei quam petebam non ut faciat at me verum possessorem sed ut in fundo maneat causa rei seruande et custodiende et rem illam tenebo donec probauero meam esse et si aduersarius meus tandem tedio affectus moueatur et de contumacia sua resipiscat et mecum litem si velit aliquid dicere habebit. de hoc super mittere in possessionem.

¶ Possidere debere ff. de libe. et postu. l. place. regulariter tamen contra tit. ff. de offi. p. b. l. sepe cum se et de illi. non quicquid et C. quomodo et quando iudex l. i. Et multis modis dicimus posse unde Possidere quidem rebus dant ius natura potestas Officium ihericum quantum diuina voluntas de hoc vi. glo. in c. sciscitatis de rescrip. et ibi not. Nam posse dicimus etiam illud quod licet et sine incommodo nostro possumus ff. de v. sig. l. ne procul in si. simile de cont. i. insti. l. filius qui in si. ff. vbi lex. vt generalis et dixerim que contra bonos mores sunt. nec facere nos posse credendum est vt xxij. q. ij. faciat homo vbi etiam de multiplici possessione et Anno. de coe. pben. accedens et ff. de re. iur. l. in demnatoe vbi glo. et in. q. vi. hoc quoque C. de legi. non dubium.

¶ Post quodque etiam notat statim post inchoationem vt l. ij. §. Item mutuū ff. si cer. peta.

¶ Potest necessitatem importat interdum ff. de offi. p. b. l. sepe et l. se. de hoc ff. de iud. l. non potest vbi plene et est glo. in v. non potest in regula beneficium de re. iur. l. vi.

¶ Postliminium est ius amisse rei recuperande ad extraneo et in statu pristinum reducende quam quis propter captiuitatem vel perueritatem amisit moribus et legibus institutum vt colligitur ff. de e. p. l. et postli. reusis l. postliminium primo. Unde per hoc ius recuperat quis cum a captiuitate restituitur iura que amiserat et ipso reuerso fingit hoc ius ipsum semper in ciuitate fuisse Unde breuiter postliminium est ius quo restituitur res vti capta vel prescripta ab aliquo alicui quod per captiuitatem amiserat xv. q. in. propterea. Sed autem a limen. et per. iuxta quod

suxta limen ton us sue semp sui set et possedisset vel quia captus
ab hostibus et ultra limina meri imperij deductus postea infra limi-
na reuertitur Nam sicut limina sicut i domo que fine quēdā faciūt
ita et imperij limina veteres voluerunt esse sicut in Azo. C. de capti. et
postli. reuersis et insti. qui mo. pa. po. so. §. dictū aut est postliminiū
Et dicit l. quod omnibus eque postliminiū est. non solū hīs q̄ pū-
gnare possūt s̄ omnibz qui eius nature sunt ut cōsilio vel alijs mo-
dis vtilēs esse possint ut ff. de casti. et postli. reuersis et deuoto ex
multa in glo. vi.

Posterior lex vel posterioris statutū rescriptū vel pactū derogat
priori quāto cōcurrūt §. §. Lex p̄cedit et lex cōtraria sequit tunc
prior tollitur etiā de ea non facta mencione l. nō est nouū et l. sed
et pastores ff. de legi. dum dicit lex licet cōtraria fuit de hoc c. i. de
cōstitu. li. vi. ratio est voluntas cōdentis legem et sumitur signifi-
catum ex sciencia potis legis et cōtrarietate posterioris Nam cō-
dens posteriorē scit etiā in priorē. quia p̄nceps habet omnia iu-
ra in sermōe sui p̄toris §. i. p̄alle. et l. omnū testamentoz C. de te-
sta. iō ostendit posteriorē cōtrariam videtur tollere p̄tē q̄a si vult
valere illam vult valere non istam illi cōtrariam alias esset incō-
pacibilis ex hoc colligitur ratio cur tam varie rescriptū poste-
rius non reuocat p̄us nisi exp̄sse fiat de priorē mencio et tamē cō-
stitutio posteriorē etiā nō facies mencione de p̄tē tamen derogat ei
ut hic dicit q̄a p̄nceps ex certa sciencia potis cōstitutiois habens iura
in p̄tore suo reclusa p̄sumit scire priorē et facere posteriorē Sed
quia rescripta ostendit facta que nō sūt in p̄tore p̄ncipis reclusa.
quia factorz omnū habere memoriā et nō nullo deficiē diuinitatis
ost p̄cius quā hūanitatē C. de re. iust. enucl. l. i. §. i. si q̄dē et ergo
p̄nceps nō p̄sumit scius primi rescripti cōcedēdo sicut ut dicit Goff.
in sū. §. derogat de osti. §. vbi cōsuetudo in aliq̄ loco vel statutūz
municipale p̄cedit et lex p̄ncipalis ḡnalis sequitur cōtraria certe p̄us
nō tollitur c. i. in sēdo dicto de osti. li. vi. q̄z nō apparet p̄ncipem
scire illā cōsuetudinē vel statutū illud p̄mo verisimile ē eū ignora-
re cū ex alieno facto iducat. iō nō p̄t cōcludi ipm tollere voluisse
q̄d verisimile ignorabat obtinebat ergo lex illa locū t̄m in nō con-
trarijs priorē cōsuetudini vel statuto ut c. i. p̄alle. sed si in l. tali po-
steriori cauetur q̄ valeat ḡnalter et sp̄aliter non obstāte q̄cum
q̄ statuto cōtrario vel cōsuetudine tūc tollitur prior cōsuetudo vel
statutū at. si quis in dubio ff. de leg. in. iuncta l. q̄ciēs et l. rescripta
C. de prec. impera. offe. et est ratio ex tenore posterioris legis. q̄z
clare patet in posteriorē tollere velle priorē cōsuetudinē vel sta-
tutum licet ignoret.

¶ Postumus vel postuma dicuntur qui vel qui post hunc idem. i. postquam pater datus est humo nascitur. in appie autem quilibet dicitur postumus qui nascitur post testamentum secundum Azo. C. et. Postumus etiam dicitur nepos qui post humationem qui natus est pro patre superstitite et ille appie dicitur ne postumus quasi nepos postumus.

¶ Postulatio est alicuius persone ad dignitatem vel societatem fratrum non canonica facta vocatio vel persone ad eligendum petitio que eligi non potest. Vel sic secundum Goff. est gratie petitio ut cum ex gratia petitur aliquem in eligibilem licenter eligi. et est duplex postulatio scilicet sollemis que est alicuius inhabilis aliter quam propter crimine a superiore ad beneficium vocatio et admissio petitio ut in c. unico de postu. pla. li. vi. et. Hec confirmata habet vim electionis. alia non sollemis est petitio facta a superiore ut tollat obstaculum aliquid eligi et ad beneficium acceptandi illa presupponit electionem an vel potest fieri ut modo electus non potest obviare sine licencia sui abbatis et sic postulatio licencie ab abbate non dicitur sollemis et ergo postulatio sollemis est inuentus a propter incapaces ut illegittimos et non sufficientis etatis vel prius beneficiatos. Nam qui capax est dignitatis non debet postulari sed eligi quare postulatio non multum differat ab electione et non pro postulari debent et non eligi sextuplices persone. Primo. Archiepiscopus ad alium episcopatum de postu. pla. de ne. Secundo. episcopus ad episcopatum vel alium archiepiscopatum c. et si unanimiter. Tercio. laicus ad dignitates lxx. di. si ius. Quarto. clericus in minoribus ordinibus constitutus oportere de etate quali. Quinto. illegittime natus de elect. innotuit. Sexto. qui non est in etate legitima constitutus de elect. cum in cunctis et c. cum nobis.

¶ Postulare vel aduocare est aliquem desiderium suum vel amici sui coram iudice vel apud eum qui iurisdictio preest in iure exponere vel alterius desiderio contradicere ff. e. ti. l. postulare et iij. q. vii. §. tria v. §. aure et C. de pecu. l. i. et C. postu. l. ij. et c. cum sacerdotis de postu. in glo. in. vii. pro. in quod qui non habet aduocatum ei dabo ff. de postu. l. i. §. ait pro. et intelligitur si hinc non potest. Dabit enim feminis pupillis debilibus et his qui sane mentis non sunt vel propter potentiam aduersarios aduocatos inuenire non possunt ff. de offi. p. consu. l. nec quidquam §. vlti. et hoc pro salario ouento apud vel statuto a iudice iuxta facuriam aduocati modum litis et sicut consuetudinem quantitatem non excedente nisi aduocare et salarii recipere pro aduocando bene licet xi. q. iij. non licet xiiij. q. v. non sane ubi aug. ad macedonium inquit non debet ideo iudex vendere iustum iudicium aut testis in testimonium quod vendit aduocatum iustum precium et iurisperitus in filiis

licet Guil. dixerit contra quod nihil possit recipi pro iusto patricio
nō ut nō in c. non licet p̄allo. Item aliqui prohiberentur postulare
per edictum p̄toris Vñ v̄sus Non cuiusq; datur ut postulet. i.
aduocet ymmo vetatur. Addictus pene seruus. puer. actor. arene.
Luminibus cassus mulier mulier. Passus. Caueant autē aduocati po
stulantes ne cās desperatas assuuant. et si forte a p̄ncipio assum
serint ignoranter sū de vicio caue patuerit cessent et salaria iam
recepta restituant. C. de iudi. l. rem non nouam. Et nō. q̄ quatuor
sunt obseruanda aduocatis. Primo ut cause q̄litate examinet et
iustam si voluerint assuunt iniustam vero repudient. Secūdo ut mo
testiam veritate et legalitate seruent in aduocando. Tercio ut
salarium ouemes petat. Quarto ut nec a p̄ncipio uideant de certa
pte litis v̄l cū graui damno litigatois nec post ceptas litem vllū
pactum ineant cum eo quem in p̄pria fide receperunt. s̄m Goffri.
in sum.

¶ Potestas quāq; modis accipitur ff. de ver. signi. l. potestas. Item
potestas quāq; capitur in femino genere ut c. si. de iudici. et sic
capit substantiue in abstracto et addit̄ si adiectiuū ut ibi florētis
na potestas. Item in masculino ḡne ut c. tua d. homi. et sic sumitur
cōcretiue significans officiale ciuitatis habentem iurisdictionē vel po
testatem p̄mo mō dicta. et sic iterū addit̄ sibi p̄nomen possessiuū
dicendo noster vel vester potestas.

¶ pra

¶ Pragma grece d̄r cā latine vñ pragmata negocia dicuntur idē
pragmatici. i. caudicē v̄l actor. negocioz et cāz. s̄m ysi. li. v. et
x. q. ij. l. ius p̄rectū in fi.

¶ Pragmatica sanctio d̄r cā in cōsistorio p̄ncipis ventilata corā
p̄cerib; sacri p̄laci et est q̄stitucio quā impator orilio p̄cerū sta
tuit seu sanxit. quāq; etiā dicit̄ cōfirmacio in scriptura facta ab i
patorē tū cāe cogitōe sup̄tractatu p̄mutatōis ut c. j. de rez. per
mi. in glo. et pragmaticū sacrum est p̄ncipis rescriptū ut in c. sub a
menta de elect. li. vj.

¶ Pragmaticarij sūt qui scribunt pragmaticas sanctiones et alio
modo dicuntur scriuarij v̄l p̄gistrj scrip̄ioz vel scrip̄ioz memo
riales eo quod ad eptam scripturam sanctionem in scrip̄io positaz
custodiebant ad memoriam.

¶ pre

¶ Prebenda est ius percipiendi p̄uent̄ in ecclesia collegiata ex ac
tione p̄ueniens cōpetens alicui tanq̄ vni de collegio qd̄ ius ex ca
nomia descendit. nō debet enim canonicus sine p̄bēda esse ut in ca.

relatū e. ti. r. pcedit ex institutōe et officio quia ex hoc qd fac qd
officiū debet picipere pbandam et beneficiū sed canonica quere s. d.
C. vt in c. cum m. ferrariensis de cōsti. in glo. vi. Item pbanda quā
doq; capitur large p iure quod alij non tanquā de collegio sed
rōne ministerij officij paupertatis vel utilitatis cōceditur vtēdo et
fruendo in vita sua certis reb; eclesie vt redditib; quos canonici
recipiunt vel alij de tali habetur in c. q. non nullis v. magistris x
vi. q. i. possessiones et. s. illud Et laici maxime nobiles hnt sales p
bandas fm cōpōseu. in c. cum m. ferrariensis palle.

¶ Precariū fm Azo. c. e. ti. in sum. est id quod p̄cibus vtendū cōce
ditur p̄tenti tamdiu q̄diu patitur qui cōcessit sed fm Goff. i. fū.
e. ti. est illud pignus obligatum creditori et a creditore ipsi debi
tori cōcessum et vtendū quādiu patitur et p̄mittit qui cōcessit vt
est tex. in l. i. de p̄ca. ff. v. dicit vulpian⁹ q̄ hoc genus libertatis ex
iure ḡnciū descendit Et subdit ibidē differt aut p̄cariū a donaci
one quia qui donat sic dat vt nō recipiat illud qd dat sed qui p̄ca
riū cōcedit p̄no sic cōcedit vt recipiat quicunq; placebit Vel p̄ca
riū est cōtractus inter dñm et colonū. et est cōtractus ḡuitus et
fil cōmodato meantū vt quid ā dicerent hos cōtractus nō defere
re nisi v̄bis qui tamen etiam dñt in rem nam licet in mltis cōue
niant p̄cariū et comodatū differt tamē p̄cariū a comodato nam
comodatū fit ad certū vsū nec p̄t reuōri nisi vsu expleto p̄cariū
vero quicunq; placuerit p̄t reuōri Item p̄cariū quāq; dicitur con
tractus de quinquēnio in quinquēniū reuocā⁹ Et si quinquēnio
elapsō sub taciturnitate p̄treat tūc reuōri intelligitur talis cōtra
ctus dicitur aut p̄cariū ideo quia est cōtractus ad p̄ces factus.

¶ Precaria v̄ba sunt hoc rogo. volo. mando. fito. cōmitto. iubeo
sūt p̄ceptiū est C. cōia de le. l. ij. in prim. mando quādoq; ē verbū
p̄cariū ar. ij. q. iij. mandastis vbi c̄ps mādat pape. quāq; tū mando
ponitur p̄ceptiue sicut etiam rogo. vt xi. q. iij. rogo quādoq; man
datiue. vt ff. de negli. gest. l. si mei rogatu. i. mandato suscepistis
Item quādoq; de p̄cariue et sic vt frequēcius ponitur.

¶ Precaria dicitur donatio ad p̄ces facta vsq; ad mortem recipi
entis xi. q. ij. sepe xv. q. ij. clerici. et est cōtractus ille affirmis em
phiteosi Item p̄carie dicuntur quedam p̄statōes seu cōcessiones
v̄ fructus ad p̄ces facte in recōpensatōem eius proprietatis q̄ da
tur eclesie cuius forma habetur x. q. ij. precarie.

¶ Preceptū Re. s. mandatum.

¶ Preco est q̄ apud acta aut in ciuitate publice p̄clamat vel p̄
nūciat aliq̄o faciendū v̄ dimittēdū p̄ quē plerūq; fiebat edictorū.

narracio .i. recitacio et publica in ius uocacio et citacio alicuius me
ci monij vel rei uendende nuciatio et sustitacio.

Precise s^m cardinali in rescriptis t^m ualeat sicut absolute et si
ne cae cognitioe ut de hereti. cōtra cristianos li. vi. et dicit cardi.
si ponitur in statuto opatur ut ipsum nō tollatur p sequens statu
tum in casu in quo sublatū fuit et si nō apponere et dat sise de iu
ramento apposito in l. si quis in pⁿ. ff. de le. in. Baldus aut dicit q
non ualeat pⁿse .i. sine cae cogⁿitioe quia sic tex. esset supfluous in
c. ij. de rescrip. ubi ponit exp^lse pⁿse et etiā sine cae cogⁿitioe saluan
to tū p^mū dictū dicit q ille tex. ponit declaratiue ut expositiue et
p idest qd dictū est magis placet doct.

Precipiciū fit sine modo et cū piculo de sepul. c. ex pte et secun
dū Jo. an. in de. pastoralis de re. iudi.

Prediuū s^r fūbus vel ager Re. s. ager.

Prediuū urbanū et p^diuū rusticū re. ibid et de actō finiu regūdo.

Prediuū dotale est qū ita duo cōcurrūt scz qd mⁿi nomū cōtra
dū ē et tradicio p^dij interuenit s^m Azo. de fun. dota. C. in sū.

Prediuū canarium s^m Jo. et Accur. C. e. ti. in rub. fuit p^diuū in q
fuerūt cellule. vñ canatus .i. cella Nam cana grece cellariū s^r la
tino. Vel aliter erant sic p^dia scripta ut redierēt in cellulas s^m
Azo. ibidē li. xi. et eoz. coloni dicunt canati ut dⁿici coloni qz dca
p^dia erāt in pratis.

Prefectus augustus vel augustalis s^r p^rfectus egipti ut ff. de
offi. p^rfect. augusta l. vna C. e. ti. l. qz ipator. Nā impator maxim⁹
augustus in egipto p^rfecti potestatem intruduxit.

Prefectus pretorio ab inicio magister equitū creatus est cum
dictatores sibi antiquitus magistros militū eligerent qui pⁿcipa
li sollicitudini associati sūnam post dictatores gerebant potesta
tem hoc exemplo principes ad quos gubernaculū reipublice per
uenit postea eligerunt p^rfectos pretorio quibz publice discipline
emendacio cōcessa est quoz. auctoritas ita est ampliata et adeo
a^ppbata ut nec ab eorum sentencijs appellari. nec in integrū re
stitucio facile posset postulari et erant quatuor scilicet p^rfectus
p^rtorio oriētis. p^rfectus p^rtorio affricae et sedes ē i kartagie p^rfectus p^rtorio
illustri. et p^rfectus urbis ff. de offi. p^rle. p^rto. l. i. et ibi nō.

Prefectus uigilū. id ē q p^rfect⁹ nocēn⁹ hoz. at officiū ē d nocte fa
ce excubias p^rfuerūtqz icēdīs arcendis q eē cauebāt iquirēbāt et
puebāt icēdiarios fures g^ratores effractoies nisi dliquēs essz eā
famola p^rsona ut ad p^rfem urb dret mitti p^ruenda. poterāt eē iudi
care d capsarijs q i balneis uestiūta custodienda suscipūt si aliq⁹

tollo fecerunt vt ff. de offi. prefect. vigi. le. ij. §. cognoscit.

¶ Prefectus annonae dicebatur quod de annona. i. de blada curam habebat Re. §. edilis ceralis.

¶ Prefectus orbis dicebatur cui ab imperatore concessa est urbis administratio qui ceteris magistratibus quicquid ab urbe proficiscentibus et recedentibus in urbe relictis suis dicebat et omnibus dignitatibus in ciuitate antecederat sua dignitate. Et cum ab urbe progrediebatur non habuit iurisdictionem quam praebere tamen potuit in ciuitate sed secundum Azon. C. e. ti. etiam extra urbem intra centesimum miliare habet iurisdictionem vi. de offi. prefect. yr. p. to.

¶ Preiudiciū est quasi quaedam placio vel propositio siue prolocutio vnius rei respectu alterius. Nam aliquid preiudicari alteri est illud illi praeferi tamen hoc verbum preiudicare alteri modi obstructionem et ampliorum significacionem habet quam hoc verbum praefere. Dicitur enim personaliter ex propria confessione in iudicio mihi preiudicauit. i. confitendo mihi ipsi in iudicio preiudiciū feci hoc enim preiudiciū non significat incommodum meū esse factū sed incommodū vt si iudex non sequatur veritatem sed meam confessionem ita dicitur res iudicata veritati facere preiudiciū non vt veritas rei iudicate preiudicet. i. proponat sed res iudicata veritati praediudicare igitur est alicui aliquid proponi. Et sic dicitur res iudicata veritati facere preiudiciū. i. ei quod praediudicabitur. Est dato quod non fit verum. Nam dato quod ita non fit sic iudicatum est tamen proponitur veritati.

¶ Preiudiciales actōes pro tanto dici possunt quod in ipsis tractatur de magno preiudicio vel quod quodam modo praediudicant. §. Agis contra me et aliquid petis. oppono tibi quod status dicendo quod tu es filius meus vel seruus meus in potestate mea constitutus a libertus et sic de consilio.

¶ Prepositus potest dici quilibet qui alijs praefert. vsus tamen obtinuit vt prepositus dicatur qui quondam prioratus curam super alios gessit de §. sig. quamuis.

¶ Prepositi labarū alias laboz. vel secundum aliquos labioz. a labijs dicuntur quod forte corrigebant eos qui male de principe loquebantur dicuntur autem labarū a signo bellico quod fecit fieri constantinus ex auro et lapidibus preciosis inter alia signa bellica. et deriuatur a labor. quod tali bus faciendis proponebantur dicebantur prepositi vt §.

¶ Prepositi sacrorum sermionum erant illi qui praeparant sermones imperialibus qui alias dicebantur proximi eo quod magis principi appropinquabant quam alij. Tristis autem erant sermōia siue camerae quibus tractatur C. e. ti. li. xij. Primum sermōem erat camera episcopatū quod principi mittebantur vel ab eo mittebantur sed quod fuit libelloz. conuentionalium vel ouentionalium et cogcionum vel conuencionum

Tercium erat dispositio *ut* sit registrum *fm* Accur. in rubric.
e. ti. l. j. palle.

Prerogativa item e *q* privilegium de q. j. dicitur.

Precentores dicuntur cantores qui in choro incipiunt in ecclesia col-
legiata in c. cu olim de consue. Et dicuntur duo genera cantorum i ar-
te musica scz precentor qui voce cantando premitit et succetor q sub-
sequenter canendo fundet et additur cōcentor qui sonat predictis *ut*
xxi. di. cleror. v. finem.

Preses est nomen generalis ad omnes pconsules et legatos cesa-
ris et omnium pvinciarum rectorum sive moderatores *ut* ff. de offi.
prefi. l. j.

Preses pvincie dicitur qui in pvinciis p pncipem sumam ge-
rebat potestatem *na* regna redacta erant in pvincias quarum re-
tores dicebantur pntes et sūt clarissimi *ut* ballini et sic apē capitur
sive stricte sed generaliter sumitur *ut* s.

Presentes dicuntur qui in eadem sūt pvincia. l. fi. c. de prescrip.
triginta annor.

Presertim ponitur aliqui i iure p maxime *ut* c. ex lris ij. § homi.
aliqui p tū *ut* ibide in glo. de p. dis. xij. c. illud v. to. glo.

Prelati nomine intelligit ecclesia et ministerium ppi. et ecclesia est
in cpo et nō econsulō nō tamen nomine p latisemp intelligit ecclesia *ut*
in c. de doceri de prescrip. in glo.

Propere proprie est nimis cito.

Presbiter grece interpretatur senior latine et est nomen digni-
tatis non etatis tantum licet alibi dicatur nomine etatis xcij. dist.
legimus. Nam propter honorem et dignitatem qua accepit presbi-
ter nominatur et dicitur quasi pbens iter et non *ut* quidam interpretat-
tur quasi p socijs bibens ter de hoc xxj. dist. cleror. post medium.

Prescripcio *fm* Goff. c. e. ti. Est quoddam ius ex tempe substā-
etiam capiens. i. firmitatem et habet locum in rebus immobilibus
Et hoc diffinico impugnatur ab alijs. nam ex pscriptōem non cō-
petit ius s̄ excepicio. Vñ sic diffinit pscriptio est excepicio rei ex tē-
pora substāciā capiēs q diffinico etiā ab alijs ipugnat qz pscriptio
nō capit substāciā ex tpe sed ex auctoritate legū Ideo pre-
scriptio ab alijs sic diffinit. qz excepicio rei ex tpe ogruēs ab auz-
toritate legū vim capiēs negligētibz penā ifligēs et finē litibus
imponēs q oin d̄ magis videt cōpleta Inducit aut pscriptōez. to-
na fides. i. i. l. j. titulus. arinua possio. et sine rei vicio scz qd res sit p-
scriptibilis scdm Goff. et nō. to. glo. viti. in c. illud de prescrip. v.
habes quot modis fiat interrupcio pscriptiois naturaliter.

et ciuilliter vñ habem⁹ dominionē perpetuam et interruptōem
prescriptōis Et requirunt sex ad p̄scriptōz si valdē debet scz titulu⁹
possessio . bona fides . res prescribenda . p̄sona p̄scribens . et p̄sona
contra cui⁹ p̄scribitur . inter que possessio et bona fides sunt maxi-
me substancialia vt no . in c . illud p̄alle . et sunt xxxi . casus in q̄b⁹
non currit prescriptio q̄s habes in glo . fi . c . cū nō liceat de p̄sc̄p .
vi . etiam glo . si me xvi . q . iij . de vi . et p̄scrip . Item prescriptio
est longi temporis otinuata possessio inter presentes x . annoz in
absentes .xx . annoz . C . de prescrip . x . v . l . vlti . Aliaē pre-
scriptio longissimi temporis scilicet xxx . vel xl . annorum et illa dicitur
longissimi temporis Vnde cū aliquis rem aliquā tanto tempore
possederit ipsam possessionis diurnitate et t̄p̄is otinuatōem pre-
scribit et a dōre h̄ reuocet siue p̄ vim siue aliter siue titulo nactus
est possessionē vñ alio quocūq; iniusto p̄ncipio Sed diceres ex hoc
videt̄ q̄ decime a laicis p̄scribant diurnitate possessionis et otinua-
tōe t̄p̄is respondeo notādo q̄ seruitutes et alia iura incorpalia bñ
prescribuntur spacio xl . annoz dū tamē falsa sint que ius cōe non
vetat possidere . alias q̄ possideri non possunt de iure non prescribunt̄
vt sicut decime p̄ laicos vt c . phibemus de deci . ex quo colligit̄ ar-
cōtra laicos volētes se tueri p̄scriptōe t̄p̄is vt possunt decimas pos-
sidere vi . c . puenit d̄ cenfi . et glo . ecclesia opra ecclesiā gaudet pre-
scriptōe xxx . annoz si sine interruptōe possideant . mōsteriū gau-
det prescriptōe xl . annoz nec minor exceptio religiosis cōmibus
oppositi pōt cū effectu et romana ecclesia cētū annoz gaudet pre-
scriptōe Item prescriptio xxx . annoz scūdū iura antiq; h̄ mō xl .
annoz tollit oēm actōem et omne ius c . auditis de prescrip . h̄ nō
currit t̄p̄e scismatis e . ti . cū nōb̄ nec sede vacāte c . d̄ quarta et c . de
cime et c . auditis e . ti . nec etiam t̄p̄e hastilitatis c . extranmissa e .
ti . Etia nec currit opra visitatōem epoz et pcurat oēs eius debitā
e . cū ex officij et c . cū accedens e . ti . et est introductū ppter deficiā
ius suū negligēciū et q̄ p̄nt prescribere et q̄ nō et etiā q̄ res n̄ spo-
sint prescribi no . in c . cū non liceat e . ti .

¶ Prescriptis v̄bis d̄r otractus inoiatus et fallit an̄ ē factū iestima-
mabile vt manumissio . qz libertas inestimabilis ē et tūc dat̄ actō
de dolo vt in l . tedi tibi ff . de odi . ob . cau . da et l . naturalis . § . quod
si facio ff . de p̄scrip . nec inde nascit̄ ciuil actio q̄ prescriptis v̄bis d̄r
de qua s̄ actio prescrip .

¶ Prestigiū est q̄b̄ p̄stigit alias p̄stringit aciē oculoꝝ scz obū-
bracio q̄dā videlicet cū videt̄ alicui se aliud vidē q̄ videt̄ vt icatō
m̄b̄ et sic ptz vt in l . i . pa . d̄ q̄dā iuga nolēte accedē vxore ppaz

quia videbatur sibi equa quousq; p quendam beatu tale prestigiu
fuit sublatum Dicebantur qdiana p stigia capcoes vtoz quibus
obumbrant et id dicebant p stigia versuti iuris vt s. ius versutus
hcc Azo. C. de l. adulter et de hoc xvi. q. v. nec mizz post vna
columnam vbi dicitur de mag. p stigijs que no sut vera s; fan-
tastica esse probantur et prestigiu dicitur inuenisse mercuri? vt
ibidem tex.

¶ Presumpcio scdm spe. e. h. est argumētum ad credendū vnum
factum surgens ex pbatōe alterius vt ex coexistēcia vel conia-
cēcia psonarum suspectarum psumitur coit? c. litteris e. ti. vbi
solus cum sola nudus cū nuda in eodem lecto ex psumptōe violen-
ta pbantur copulati carnaliter sed fm Goff. diffinit sic est alicu-
ius facti dubij aliquociēs plena aliqciens s; implena inuestigacio
seu pbacio Item psumpcio est qdā mediū intellectuāle vitatis eli-
ciē ex circūstācijs insurgens exēplū pone in c. studijs e. ti. illa tñ
pbacio nō infert s; necesario qz aliter pōt se res hēre nisi sit psum-
pcio iuris et de iure Vñ res sūt spēs psumptōis vna ē tēmeraria que
cōfurgit a mal' hoibz et ex cāis pluribz alias puerilibz et suspitōibz
leuibz et hcc repellit et repbabilis ē vt ij. q. i. primo vi. q. i. oues s;
se. ex inq̄stōi Alia est pbabilis siue verisimilis q̄ surgit ex multis
cāis et suspitōibz et hcc admittit ad pbatōem simplenā vt s; p
sump. in multis capitulis et in c. sollicitate s; resti. hjo. vñ coadiuuat
ad pbatōem si sint alia coadminicula c. a nobis qui matri accu-
pō. s; glo. admittit etiā ad purgacōem indicēdam c. si q̄s s; pur.
cano. ij. q. iij. presbiter Tercia est violenta q̄ ad pnūciādū vl cō-
dignandū sufficiens reputat vt xxxij. q. i. dixit dñs ff. de hñs q̄ sui
vel alie iur. sunt l. filiū et c. litteris s; psump. diffinitōes psumptōnū
vide plene in c. is qui de spon. in glo. ij. vbi de quintuplici psump-
ciōe et vi. no. p. io. teutunicū l. dil. c. ferrū vbi de diuisis psumptōni-
bus Nam psumpcio violenta subdistinguit qz alia iuris. alia iur.
et de iure Juris est cū ius psumit aliquid sed nō statuit sup pre-
sumpto et illa recipit cōtrariam pbatōem xxlv. q. iij. extraordi-
ria xxvij. q. i. nec aliqua iuris et de iure ē cui? fingit et statuit de fi-
ctō ostra quā fictōem nō admittit et raria pbacio c. ad id et c. is
qui de spon. et de cōdi. appō. c. p tuas c. de illis vi. dec. multas et q̄
liter ius fingit vi. Goff. in sū. e. h. Nam dñt psumpcio et fictō iu-
ris de quo s; fictio. et vna psumpcio tollit aliā c. cū inter Re. de e-
lect. vi. glo. opti. in l. non est verisimile ff. quod me cau. et no. doc.
regulam qd psumpcio omnis transfert in alium onus pbandi
l. gñaliter. s; si p̄tū s; s; cū expsumptōne ff. de fideicommiss. lib.

Item presumpcio ex necessitudine sanguinis vincit omnes alias p
sumpciones vt est glo. in c. fi. de testa. vt si lego iudo enim et sine
duo eiusdem nominis appri et cognominis presumitur p illo q mi
hi necessitudine coniungit et quia presumpcio surgit ex qualitatib9
sciendū q quedā sūt qualitates in simice et naturaliter hominū
mixerentes et harum quedā adherent maxime et quedā corpi exē
plum de primis vt bonitas malicia et in dubio presumitur ad bonaz
ptem quia naturaliter nascimur sine malicia ar. c. ad mēsam xi. q.
ij. et talis presumpcio transfert onus pbandi in adūsariū et sic intelli
gitur c. vnicū de scruti. nisi semel esset cōiunctus de malicia talis em
semp mal9 presumitur ij. q. v. p. to. et c. semel de re. iur. li. vi. vt si esset
infamatus sic em ad transferē onus pbandi scdbis vt sanitas
infirmitas et iterū in dubio presumit in melius et negāz pbabit vt
i. nec codicillus C. de codi. nisi quis fuisset infirmus infirmitate ali
qua de sui natura per petua vt epilencia vel appoplexia c. c. u. inter
ca. de elec. vel vbi dubitaret de perpetuitate infirmitatis vt in Furio
oso iō quia allegat strariū debet pbare in q. ix. iudicas Sistr. si ne
gat qd legitim9 pbet negans c. trāl. missa qui fil. sint legit. scdo
aliq sūt q̄itates extnifice et accidētales vt esse diuittē iuris cōsultum
musicū medicū cōraulā etc. que nō naturaliter adueniūt nā natura
non facit artē s̄ bñ pparat in Bal. et in hijs onus pbandi in p̄bit
cuiusq; allegat ab fūdandam intentōem suā siue affirmatiue si
ue negatiue alleget maxime cū pars adūsā fūdauit intentōem suā
non tū semp succūbit nō potens pbare sic q̄ alter ppter istū non
pbatōem admittat ad intentū suū nā adhuo iudex ex officio pōt
illū refutare si sibi cōsisterit eū indignū et hoc in causa in q̄ vltē al
legatōes p̄cū iudex potest imp̄tiri officii suū secus in causa vbi d
hoc non posset nisi petitus.

¶ Preter quando capitur exclusiue q̄n inclusiue vi. c. litteras in fi.
de p̄sump. etiā vi. Inno. in c. dudū ij. de elec. et in cle. j. de sū. crim.
et si. catho. p. glo. et Archi. in c. ebrō xij. q. j. Itē Bart. in l. j. in fi.
ff. de pigno. ac. et per alios in l. actione C. de transac. et in regula
peccatū de re. iur. li. vi. Stat enim inclusiue et augmentatiue quan
do cadit inter res p̄p̄tius sēpatas vt dicendo lego tibi omnes vi
neas meas p̄ter domū sed stat exclusiue q̄n cadit inter diādes si
gificātes res sibi muicē otētas et lego tibi oēs libros meos p̄ sa
licetos ābos Richardū et Bart. vi. de s̄ albricū in alfabeto suo
et nō in l. medico. s. v. xon ff. de. j. Itē ibi capit exclusiue lego oēs
seruos meos p̄ter sempromū Racio qz semprom9 eximie s̄ oracōe
precedenti vt ibi non includatur .l. nanqz. s. fi. de penu. lega. ff.

que s̄ nra
signum +

Finis super
A

Vel sic est ius quoddam quo aliquis rem corpalem vere i potesta
te habet Et sic corporalis rei ideo quia sola corporalia possident meo
palia autem dicuntur quam possideri et quasi tradi per pacienciam et usu.
Nam incorpabilia non possunt corporaliter apprehendi sicut iura et
seruitutes et ideo non possunt. c. conquestus de foro. in glo. ff.
de usufructu. l. sequitur. §. si vna ff. de acqui. pos. l. in. in pñ. et tñ pñ. scri-
buntur c. cum ecclesia de cau. pos. Ideo regula in sexto dicit sine pos-
sessione prescriptio non procedit et debet intelligi etiam si quasi posses-
sit ut ibi hoc non. Item impossibile est plures eandem ecclesiam vel be-
neficiū insolidū possidere c. licet de pba. de elec. ut quis duas li. vi.
de si duobus ut l. in. §. g. vi. etiā in c. cum vniuersitatibus de pcur. Et
ideo bene dicitur de reo quia res naturaliter tenetur ab eo qui co-
poraliter insistit ei Item dicitur corporis animi et iuris quia haec tria vel
quis vere dicatur possidere concurrere debent scilicet actus corporis affe-
ctus animi et amicum iuris nam opus est ut quis corpe adipsatur
vel saltem oculi sufficiat per plerūque visus oculorum et animi affectus
cum voluntate et intentione quia ipse animi affectus necessarius est non autem
per se corpe aut per se animo possidet quia certum est possessionem solo
animo amitti puta si quis se posse repellit suspicet Item oportet quod
iure a pbat nam licet quis sacre rei vel religiosae corpe et animo insi-
stat non tamen de iure possidet quia res sacre vel religiosae nec ab igno-
rante nec a sciente possidentur et dicitur possessio quasi pedum po-
sicio.

¶ Possessionem alia est iuris tantum alia facti tantum alia facti et iu-
ris simul Et haec interdum habet plus iuris minus facti interdum e con-
uerso ut notatur de oceb. pben. cum nostris et c. de acqui. pos. l. p.
Item Hug. de porta rauennata differentiam posuit inter possessio-
nem vacuam et vacantem et in glo. in c. unde vide l. si. et Jo. ibi
re pbat et si. glo. concludit quod non differunt sed vacua siue vacans
est quae a nemine possidetur animo vel corpe propter longum tempus vel pro-
pter obliuionem ex longo tempore Et non quod si quis propria auctori-
tate possit ingredi possessionem alicuius rei et accedendo iudicem
ab eo impetrat licentiam ingrediendi talis per statutum si oppositum
caueatur non puniuntur quia potest sine auctoritate iudicis ergo mal-
tomagis cum eius auctoritate ingrediuntur hoc colligitur ex glo. in tra-
fitu §. multis modis in fi. de liber. Item possessio civilis quaeque re-
quiescit super naturali ut si tu possides nomine meo vel per alium a me
quaeque non requiescit ut in usufructuario meo qui naturalem habet
possessionem ex iure sed ego dominus habeo civilem ratione communi non re-
quiescentem in naturali usufructuarii.

quia huiusmodi honore et auctoritate pollebant vt C. de offi. p. to. l. j. et in fi. de iur. gen. na. et c. li. s. p. rector. quoq. edicta et nō. in l. certum C. vñ legit q. p. rector. vñ ius potius debet sequi p. rector. rem mortuum quā ius ciuile.

¶ Pretor fideicommissarius dicitur ille qui de fideicommissis relictis cognoscebat et ius dicebat et reddebat dicens ius dabo ff. de origi. iure l. necessarium.

¶ Pretor peregrinus dicebatur ille qui inter peregrinos qui in ciuitate afluebant vel confluebant ius reddebat.

¶ Pretor urbanus dicebatur qui cōsules ad bella finitima alias vicina vocarentur ius necessarium in ciuitate reddebat ff. de ori. iur. l. ij. preall.

¶ Pretoriū est locus in quo ius ex more redditur etiā dicitur locus in quo q. p. fecturam exercet cū suis officialibus et cām tractare solet. Item est domus p. fidi p. uincie assignata vt locus deputatus iudicibus ad cognoscēdū et deputādū vel ad sentēciādū de causis

¶ Pretoriū vt in ti. de offi. p. to. ff.

¶ Pretoriū pignus dicitur illud quod alicui datur a iudice.

¶ Preuiguis dicitur qui ex marito mulieris natus est anteq. fuisset maritus eius et e contra.

¶ Preuigua dicitur p. p. que ex vxore viri nata fuit anteq. esset vxō sua est q. filia vxoris ab alio viro non genita et p. uiguis filius taliter genitus quor. pater vxoris eius appellatur.

¶ Preuaricatores sūt q. vera crimina fraudulenter occultāt dicitur aut p. uaricator q. uaricator a varica cēruice q. adūsam p. tem adiuuat p. bita sua cā p. pa dū huic instat corpe ex vna p. te et illi mente et corde ex altera p. te vt ff. de p. uarica p. to.

¶ pri

¶ Primates p. p. loquendo sūt patriarche di. xcix. c. j. et ij. S. nā p. nte p. mas p. archiepo c. sane de fo. op. Nam non est dicitur inter p. matem et archiepo quātum ab effectu vt in c. duo s. offi. ordi. Nam ius canonicum non curat de nominibus c. peticio de procl. di. xxj. clericos et c. precedenti. et nisi diuisio nominū cum dicitur archi. primates siue p. primates siua patriarche primates officior. sūt qui officiis p. sūt.

¶ Primicerius dicitur ille qui primo loco scriptus est in matricula notarioz. et primū locū obtinet fm le. vt C. de primice l. xij. in rub. Sed secūdū canones est nom. dignitatis q. sub est archidiacono c. unico s. offi. primice. Dicitur etiam primus in cātu vel in choro qui in ali quibus eccl. iis dicitur cantor siue succentor.

¶ Principales dicuntur prima ministrantes que sunt primo actionibus officij administrant. xl scdm hug. que primiculu portat et utroque modo accipit fm accurf. c. e. d. in rub. li. xij.

¶ Primogenitum vocat scriptura diuina non que fratres sequuntur sed qui primo natus fuit. vt de v. sig. c. ioseph.

¶ Primicie sunt sine parte fructuum deo offerende hinc est quod sacerdos prima nullam tantam dicit celebrare primicias

¶ Princeps, quis dicitur habet ysa. ix. ibi deus fortis pater futuri seculi princeps pacis. interdu dicitur angelus ioseph. ix. ego sum princeps exercitus et interdu papa. de. ose. dil. i. corpa interdu episcopus de maio. et obedi. si quis. vel alius iudex ecclesiasticus. xvij. q. iij. diffinit in fi. Item dicitur impator de re iudi. ad apostolice in prim. li. vj. Et appellatione principis intelligitur rex. clg. v. m. de baptismo. vbi bona glo. et in v. fe. fm bal. Item princeps dicitur dyabolus vt. Lu. xi. c. in prim. demoniorum eicit demonia. simile. xxij. q. viij. s. ecce. v. s. notandum ibi venit princeps. Jo. xij. Item dicitur quilibet secularis dominus vt. xxij. q. v. princeps. Item dicitur principalis pars in quolibet iudicio. vt. ff. de ser. cor. l. i. s. in hoc iudicio. etiam princeps dicitur quilibet prelatus ecclesie vt dii. xxxv. c. ecce princip. et. c. corpora pal.

¶ Priuata persona est persona carens functione publica vide supra persona

¶ Priuatum ius est illud quod principaliter ad singulorum utilitatem pertinet vt in pactis et quibusdam singularium personarum Res. ius publicum.

¶ Priuata delicta dicuntur que civiliter tractantur vt si mihi furatus sis decem et ego vt re habeam ago non vt corporaliter puniaris. s. publica delicta sunt quorum persecutio est promissa cuiuslibet de populo. que est crime lese maiestatis. vel accusatio de suspecto tutore vel curatore in quibus omnes accusare possunt.

¶ Priuati dicuntur proprie que non sunt constituti in aliqua dignitate. xxij. q. i. qui ostra. Item dicuntur omnes exempti a iure omnium siue sit collegium siue aliqua specialis persona. vij. q. i. p. t. i. et dist. iij. priuilegia.

¶ Priuilegium est principis beneficium contra ius commune indultum non enim est priuilegium nisi aliquid indulgeat speciale. c. abbatem. d. v. sig. et. c. in hijs de priuile. Et dicitur quod priuilegium vel est lex priuata id est vnius alios honor vel dignitas aut immunitas que sibi conuenit eorum que alijs incumbunt vel que de iure omnium allegantur. nam priuilegium fm ysa. li. vj. in de dictum est quod in priuato cedit de hoc dist.

iii. priuilegia. ius em̄ om̄ne ab om̄nā p̄sonā directē ab om̄nes
extendit. lxi. di. miramur de re iudi. in causis. dicitur ergo priui-
legia priuatoꝝ leges. i. a iure om̄ni exceptoꝝ. vt in. c. priuile-
gia pal. Et nota q̄ priuilegiū nō tollitur p̄ ius om̄ne nisi s̄ ip̄o
mencio fiat de rescrip. cum ordines. nec tollitur vnū p̄ aliud nisi
in secundo fiat mencio de primo. c. v. de p̄scrip. vide glo. vl.
in. c. i. de rescrip. et priuilegium est duplex p̄sonale et reale. c. mā
data de p̄sump. p̄sonale extinguit̄ cum p̄sona p̄m̄is quādoq̄ añ
p̄sonam extinguit̄ vt cum eo male abutī et sequit̄ p̄sonam et s̄
verum de cōcessō indeterminate quia cum determinatiōe loci vel
temporis cessum non sequit̄ p̄sonā extra locum vt est priuilegi-
um vsus pallij. c. ex tuarū de auc. et vs. pallij. et exticta re exti-
guit̄ priuilegiū reale. xvi. q. vii. et hoc diximus in. c. abbatē in fi.
de ver. sig. et glo. in regula priuilegiū de reg. iur. li. vi. Tē pri-
legium p̄bitur p̄pter sex vt in glo. vnica in fi. in. c. renouātes di-
xxij. et est duplex priuilegiū scz generale et speciale. Generale ē
quod om̄ni corpi vel collegio cōcedit̄ vt in. c. cum et plantare.
e. ti. vel vniuersitati. xvij. q. iij. si quis suadente. Et quod cessum
est minoribz et ecclesijs circa tractus vel quasi et circa iudicia.
Item quod cōcessum est mulieribus circa fideiussores. Speciale
est quod p̄sone conceditur et illud extinguit̄ cum p̄sona. vii.
i. petisti. et regula priuilegia. c. et posse exemplū de priuilegio
s. s. princeps cōcedit̄ de portato vel alij non valenti testari scdm̄
ius om̄ne romanoꝝ ciuile literam testamēti factionem. hoc pri-
uilegiū significat q̄ possit testari seruando solēnitatē q̄ de iure
ciuili requirit̄ in testamēto. vt. l. si qñ. C. de ioffi. testa. Et sumit̄
significatū ex solēnitatē que multis vigilijs est excogitata q̄re
nō est verisimile principem tam facillit̄ illam tollere velle et ex
priuilegio siue natura eius est quia priuat ius om̄ne. et sic ver-
ba debent recipi in suo significato strictiori. Item ibi p̄cipens vo-
lenti testari cōcedit̄ liberam testamēti factionē intelligit̄ q̄ possit
testari non seruata solēnitatē iuris om̄nis ciuilis dū tñ constet
sicut s̄ similit̄ dicit̄ q̄ significatum sumit̄ vt priuilegiū valeat et
aliquid cōcedatur nisi em̄ sic intelligeret nullū esset priuilegium.
Item princeps cōcessit̄ alij edificat̄ dicere in loco publico intel-
ligitur sine alteriꝝ iniuria vel incōmodo. vt. l. ij. §. si quis a p̄ncipe
ff. ne quid in lo. pub. fiat ratio qui om̄es tuetur ab iniurijs veris-
similit̄ nō vult aliū ledere sic princeps vult valere suū priuilegiū
quod est in alterius detrimentū vel quod tollit ius om̄ne. vt. l.
q̄ciēs. et. l. rescripta. C. de p̄ci. in spe. offerē et s̄ vix nisi i priuilegio

Fieret reuocatio legis derogatue scz dicentō nō obstante litali vlt
tali vt. l. si quis in pncipi. ff. de re. in. idem in quo vis casu quo euiden
ter apparet pncipem velle tollere legē derogatē privilegio q̄a
voluntas sua est lex nisi cōtrarietur legi euangelij. quia hanc tol
lere non potest.

¶ p20

¶ Probatio s̄m̄ aō et rei dubie p argumenta ostensio. sed s̄ dif
finitio s̄m̄ goff. locun. s̄m̄ habet in hijs q̄ pbant per instantiā
disputatōis non autē in iudicio vbi pbatio fit p testes et instru
menta et plerūq; p iudicia et p̄sumptiones. Et dicit pbatio ab
adūbio pbe nā pbe facit qui pbat quod intēdit quia p s̄ penas
non pbantiū vadit. vel pbat v̄ est rei dubie in iudicio legitima
facta declaratio. Quatuor s̄ diffinitio modo et strarijs. et di
citur etiā pbatio quasi pba actio ratōe qua. s̄. Et nota q̄ pba
tio fit multipliciter. Primo p aspectū vt in notor. qd̄ pbatur
p facti euidentiā. c. euidentiā. de accu. c. p̄posuisti. de pba. ff. de v̄.
inspici. l. i. in prim. xvj. q. ij. inter memoratos. nec obstat q̄ oculi
plerūq; fallitur. c. caslam. e. ti. xxvj. q. i. nec aliqua quia frequen
tius nō fallitur de hoc vide goff. de pba. in s̄. s̄ insinuata nobis.
etiā fit pbatio p aspectū in atroci iniuria. ff. de iniur. l. ij. Item
in etate vt. l. minor. ff. de mino. secūdo fit p testes plures vel etiā
p vnu cum alijs p̄sumptionib; vel cōuenientib;. tercio p instrumēta
Quarto p confessionē et h̄ij q̄tuor modi ponūtur. m. c. cum ad sedē
de resti. spolia. Quinto s̄m̄ p sc̄i p̄urā antiquorū librorū. s̄m̄ cau
sam. e. ti. Sexto p violentā p̄sumptionē. xxij. q. i. dixit dñs. Septi
mo p famam cū alijs p̄sumptionib;. c. tercio loco. e. ti. Nam vicē
his fama facit pbationē. c. vlti. de frigi. et malefi. etiā p famam
cū vno teste. c. sicut de pba. et si iudex dubitat de fama q̄rat a vi
cinis. ff. de magistra. quem. l. i. p̄t autē fama pbari p duos testes
c. in lris de testi. et magis pbat fama q̄ vn̄ testis vt d̄ in. c. sup
eo de s̄. et aff. iij. q. iij. s̄. sepe. Sed nūq̄o p famā et vnū testē d̄
q̄s odēnari de crimine ber. in glo. c. venēs de test. d̄ic q̄ non. rō
quia in crimine d̄nt esse pbationes apertissime et meridiana luce
clariores sec̄o in causa ciuili. C. de pba. l. vl. Octauo per iuramētū
et notā soli sacramēto credē q̄n de sc̄iēcia alie⁹ querit siue du
bitatur de sen. ex. c. si verō aliq̄s. Item pbatio testib; et fide ta
bularū ostat. l. forus. de v. sig. vide goff. e. ti. s̄. spēs pbationum.
¶ Probatoria vel pbatorie officiorū s̄nt documēta ad pbandum
aliquē esse p̄uilegiatū ad officiū aliquod auctoritate impali vt p̄t
colligi. C. de apparito 7 diuerso offi. l. pbatorias li. xij.

Proconsul sive iudex ordinarius est iudex a populo constitutus non a principe delegatus nec ab alio. sicut ante imperatoriam dignitatem creatus cuius officium erat in provinciis dicitur sicut in regibus tributariis ut per eum provinciales sua negotia excederet sed vero plures non potest uti fastibus quod sexies nemo enim septimo est creatus proconsul et nisi semel proconsulatus fungebatur insignis et in provincia ab eo pertinebat ut ad quoscunque magistratus respiceret. *de offi. proconsul. l. proconsules*

Proconsul legatus est cui proconsul provinciam ingressus mandat iurisdictionem.

Procurator est qui aliena negotia mandato sibi a domino facto gratuita suscipit plura vel unum. ff. de negotiis gestis. l. iij. §. negotium. et ff. de verborum significacione. l. i. §. quod autem et dicitur gratuito si non invenit merces non est procurator sed locator operum. Dicitur mandato domini ad excludendum tutorem curatorum collegia et prelatos ecclesiarum qui procuratores constituere non possunt sed iudicum vel actorum et qui sit dicitur inter procuratorem iudicum actorem et viceversum notatur de iudicio. c. i. de officio iudicum. vobis et constituitur mandato generali vel speciali. ff. de testibus. l. i. §. et ff. de mandatis. l. si remunerandi. §. i. vel sic procurator dicitur is qui in iudicio vel mandato domini negotia administrat agendo vel defendendo. l. i. §. i. ff. de iudicio. inter quem et advocatum. hec est differentia quod procurator causam absentis tractat advocatus vero causam presentis uterque tamen postulare dicitur vel secundum canonem omnis administrator dicitur rite dicitur seu vocatur procurator. ut per q. iij. salvator. Nam procurator est nomen generale de quemlibet administratore et per sequentia que traduntur in constitutione restringitur ad id de quo agitur oportet etiam officium procuratoris esse gratuitum quia si quid recipit facit contra bonos mores et sic intelligitur quando paciscitur ut habeat certam partem eius de quo est questio quod non licet potest tamen licite recipere salarium pro labore suo. Et nota quod duplex est procurator scilicet ad iudicia et ad negotia qui dicitur in tribus quia primo procurator ad iudicia non constituit procuratorem alium nisi post litis contestationem cum iam est dominus litis et ante litis contestationem procuratorem dare non potest nec tutorem nisi sit procurator in re sua qui ante et post litis contestationem constituere potest. Sed procurator ad negotia constituere potest libere alium procuratorem quemcumque vult. c. i. §. de procura. l. vj. Secunda dicitur habere in c. q. generaliter in fi. de procura. l. vj. quia primo non datur nisi maior xxv. annorum sedus vero post xxvj. annos tertia dicitur habere de rescriptis. ex parte decani. et non optimam rationem prime differentie istorum procuratorum quia negotium extra iudicium sumit originem a ministro et postea transit in dominum. l. quicumque gerimus

ff. de ac. et ob. Sed in iudicio negociū originalit̄ est in dño 2 p̄
stea transfundit̄ in pcuratorē. l. si procurator meus. ff. de nego.
gest. Et dicit ludo. de ro. in singula sū. qd̄ pcurator constitut⁹ ad
agendū censet etiā constitutus ad defendendū. vt. l. vnic⁹. §. penā
ff. de pecu. et h̄ vix ē in pcuratore actoris. sec⁹ in pcuratore rei
q̄ licet sit constitut⁹ ad defendendū non tñ ad agendū. et dicit itē
q̄ de h̄ est casus vnic⁹. §. constitut⁹ §. pecu. legisistis penit⁹ incog
nitus etiā nōnullis canonistis. et dicit esse mirabilē tex. bñ mente
tenendū. Procuratoriū et mandatū dñt sicut etiā est dñia inter
lras pcuratorias et lras de rato. de h̄ vide de reli. dñi. r. cū dilec
tus in glo. 1. et de offi. dele. c. corā et nota pcuratoriū mandatū
debet fieri legalit̄ ad qd̄ q̄tuor exigunt̄. Primū vt dirigat̄ ad u
sario cui etiā mandari reuocatio est insinuanda vel saltē iudici cui
fides est facienda. Scdm vt ostineat noia institutis et instituti.
Terciu nomē iudicis corā q̄ pcurator debet expiri. Quartū causā
in q̄ dñ corā iudice eodē plures causas habz institues qd̄ nota
rijs bene notandū est.

Prodig⁹ est q̄ neq̄ tēpus neq̄ finē expensaz aduertit neq̄
mod. ff. de cur. furios. l. 1. §. bona sua dilapidāto et dissipāto p̄fū
dit cui interdicit̄ bonoz administratio a iudice p legē. xij. tabu
larū vel alias a legē vt q̄ in. l. iuli. majest. omisit vt. C. ad. l. iuli.
majest. l. si.

Prodigiū nēdē gene. est cibus q̄ infra p̄mos dies ipis prodig
s cū interdicit̄ eis bonoz administratio plerūq̄ a fisco p̄stat̄.
reliqs prodigoz. C. de h̄. instru. l. x.

Probate castitatis sz q̄ nō manifeste apparet incōtinens. c. a
vt. ff. de offi. preto l. plebiscitis et accur. in glo. iij. l. quicūq̄ pro
multis de eta. et quali.

Progama s̄m q̄sbā dicit̄ p̄cedens scriptura q̄ p̄ p̄les p̄uicias
siue loca testat̄. s̄m azo. in sū. C. e. ti. est scriptura publice p̄
posita vt ibi dicit̄ in. §. mutationes.

Proterres est q̄ putat se herede esse cū non sit. l. pherebe. ff. de
p̄ti. heredi.

Protemiū est sermo general̄ p̄ambulās in p̄ncipijs librozum
ostēdens in generali q̄ postea ostineant̄ in speciali. interdūq̄ alia
pluraq̄ splectēs vt ne. Pan. in exordio cle. sup. vbo qm̄

Prohibita intelligunt̄ oia q̄ nō sūt ocessa. vt in. c. inē corpalia
de trāsla. licet videat̄ ar. otra q̄ oia intelligant̄ ocessa q̄ nō sunt
exp̄sse phibita Ideo nota q̄ vbi aliq̄ institutio p̄muigat̄ affir
matīue s̄p intelligit̄ ocessū qd̄ nō maenit̄ phibitū exemplū. xxxj.

q. j. c. vl. vbi dicitur qd si tormierit vir ei9 cui vult nubat in dno. n. s. duob9 vel tribus vñ pt otrahere cum hijs omnibus. vbi vero pmulgat negatiue semp intelligit phibitū nisi inueniatur concessum maxime vbi fuit eadē rō. vt cū dr nō occides s3 nulli licz m si inueniatur exp̄ssū vt in iudice cū lex s3 occidit sñ ber. in glo. in c. inter corpalia pal. pt etiā dici sñ qd nōtur ibidem. qd s3 regula scz qd nō est concessum intelligitur phibitū habeat locū in iudicijs et otradibus stricti iuris et in arbitrijs et puilegijs et in reseriptis licitis. s3 autē regula qd nō est exp̄ssē phibitū intelligit concessum locū habet in iudicijs et otradibus tōne fidei in bñficijs et absolucionib9 et in edictis phibitorijs. in illis em̄ quilibet admittit qd nō phibit vt in edicto de pcuratorib9 testib9 et m̄rimonio. Proditor est qd secreta sibi omissa reuelat. de i. di. vj. sacerdos et de p. et re. omnis vtriusq9 et de multiplici specie p̄ditor9 nota in c. clericus. xlvj. di.

Proiectū dr qdā genus edificij qd nulla colūpna supposita ita edibus exentet. vel menib9 vt terrā non tāgat et alio mō dicitur appendix.

Promulgare legē est eam ostere et obitū recitare. pferre pronūciare patefacere p̄dere vel manifestare.

Promissionē qmitti dicim9 qñ puenit in eū casum vt ea aliqd peti possit. v. gra. pmisi tibi equū et si nō darē eū eo die pmisi tibi datuz. centū aureos. si mō eo die nō darem tibi equū amittitur pmissio vel stipulatio centū aureoz.

Promissio et repmissio sic dñt qz pmittēdo negociū inchoam9 s3 repromittēdo ad impletū solidam9 et est repmissio quasi iterata pmissio vt res magis sit in securo sicut fit in facto vbi fideiussio interuenit. nā debitor pmittit et fideiussor repmittit. vel potius et mel9 debitor pmittit. sed debitor viceuersa q̄ pluries repmittit.

Pronepos est filius nepotis sicut p̄neptis est filia neptis.

Propetari9 idē est qd dñs scz qui cui9 rei proprietatē habet.

Prorogare est plōgare pducere vel pmū t̄pus extendere. ff. de iudi. l. j. de offi. dele. p. et. g.

Prorogatio fit de t̄pe ad t̄pus. c. de causis. de offi. dele. et fit etiā de re ad re. ff. de iudi. l. de qua re. c. et. c. cū olim de offi. dele. v. sus. fi. Itē de p̄sora ad p̄sonā etiā altera pte inuita. c. j. de elite. mu. iudi. cau. fac. Itē fit de iudice ad iudicē. ff. de iudi. l. j. vbi nō ē qd fundamentū progatōis sit iurisdictio s3 in iudicē nō habentē iurisdictionē nō p̄t fieri progatio qz nō entis nō sūt q̄litates

l. ei9 qui in puincia. ff. si cer. pe. et. c. ad audienciam. ij. in fi. 8. eccle.
edifi. aliud fundamentum est sensus pccu. nam si esset error vel ti-
tubatio non fieret progiatio. l. fi. C. de cōdi. inde. met9 em̄ z error
excludit progiationē. l. ff. de iudi. qz error excludit sensū qui
est causa progiationis.

Profeneta est panynphus. i. media psona p quā aliqs dētus
celebrand9 aut mēdus p arat. et talis pcurator in spōsalib9
dicitur panynphus. qui exprobat voluntatē hoim. qz et cū qbz velint
otrahere et qz si facultas otrahentū vel dētere volentū cui9 re-
muneratio vel mces dicitur p feneticū. Et consistit officiū qz circa ami-
cicias splendidas et circa assessores querēdos ordinarijs iudicib9
vide. c. i. de h in glo. ij. de testi. li. vj. h vtz p fenet9 vel mediator
talīs possit adduci in testimoniū et opelli in ottractu in qz fuit me-
diator. respondet qz sic vtz pte dēsciente et rōgulare est qz in
ciuilib9 de dēnsū partiū admittit alias nō in aut. de testi. 8. quom̄
am vxo. coll. vij. h vtz aqz pte ottradicēte nō admittit. qd aut a
tera pte volēte et altera nō dicit qz h casu opelli nō pōt h volens
testificat. vide glo. in vtz ciuilis. c. i. de testi. li. vj. et ad pn glo.
in. c. dilectō dicit de testi. cogen. Item vtz p feneta qz ottractu vsu
rario tneat ad restitutionē vsuraz. dicit qz sic h in glo. singula
rem. l. si faciente. ff. ad. l. pompe. de parici. z bar. facit mencionem
in. l. 8. incidit. ff. ad turpi. bal. in. c. i. si mulier in penult. colūp
na de ottraueria inuesti. feu ottrariū pōnit rationē assignās opti-
mam et dicit ludo. de ro. qz ipi ambo nesciūt qd dicit sicut musci
pula sup prunas et allegat Jm̄bet Jo. an. in. c. michael de vsu-
ris et Archi. lacius in. vlij. di. sicut nō suo et Lopus de castliano
in allegatōibus filis. xcij. pleni9 omnib9 discutit.

Proscripcio est adūsus absente iudicialis p nūciatio vt in po-
sterū pcul agat. i. maneat ab imperio. z talis ottra quē fit p nū-
ciatio talis et cui9 bona palā et apte scribunt9 dr pscript9 et de-
bent omnia bona scribi et de ipis inuentariū fieri otmens tā mo-
biliū de mouentū diūlas spēs et q̄itates qz immobilia vt māf
agroz et numerz vineaz q̄ntū fit in vir eis oliueis arbustis ara-
toijs et pascuis hāc p̄scriptionē greco vocabulo dicim9 prag-
maticā questionē licet aliqz significatiōe questio tormentū dicat9
qz tormentis omumiter veritas inquiri9 qz tortores dicunt que-
stionarij vt infra de quēstionibus.

Profocer dicitur mariti auus. p̄derus est vxoris auia.

Protektor est qui stat armatus cō principe vnde oliuius et bel-
lisanus erant domestici protectores iulianiani secundum accur-

in rubri. C. de homest. et prot. p. fo. li. xij.

Proteruia est crudelitas vel terribilitas fm Jo. An. cle. vnica de fo. compe. vbi allegat grecismū dicentē. Imp. ob9 est aliquis vbi factisq; pteruus.

Protutore se gerere dicit q; munus tutoris fungit s; iure si ue putet se tutore siue sciat se nō esse. mgit tñ se esse.

Prouisio electio postulatio dicitur de elec. c. i. h. vj. et pūisio est latum vbum quod opñendere p̄t nominationē p̄tulationē p̄ntationē et collationem vt est glo. in cle. fi. de elec. que allegat iura concor.

Prouincia diuerfimode dicitur distingui nā in materia p̄scrip̄tionū diuerse ciuitates in quib; habent et exercent diuerse iurisdições sepate dicuntur p̄uincie qñq; diuerfit. Archieporū facta alia p̄uincia et sic p̄uincie qñq; modicū distāt. vt p̄ylana et Norēcia qñq; distinguit p̄uincie medio freto vt hyspania gallicia filicia et sic sumit distinc̄tio p̄uinciarū. iij. q. iij. s. spaciū vbi dicit q; ad p̄ducēdū testēs de eadē p̄uincia dant tres mēses s; otigua vi et de tñsmarinis. ix. mēses s; s; m. c. v. l. s. s. testib; fm inno.

Pu

Pubertas. Re. s. impubes.

Publicani dicunt q; publico vctigali administrāt vñ eoz nomē descendit siue ad s; vstituti vt publica vctigalia exigāt iure sbuta oducāt. ff. de pub. et vct. l. i. nā etiā dicunt vctigali cōductores fisci vel rez publicae et q; lucra vel publica negocia seculi sectant vt ibidē. l. iij. alie publicani dicunt q; publice peccāt vt in euāgel. luce. xvij. c. de phariseo et publicano.

Publicani dicunt qui ab aliq; delictū sic enorme in publicū erarium deuoluunt.

Publicaria dicunt ea q; ob aliq; delictū sic enorme in publicū erariū deuoluunt et inde dicit publicatio bonoz.

Publice honestatis iusticia est ap̄m̄ctas ex sp̄osalib; p̄m̄ctas robur tractēs ab ecclesie institutiōe p̄pter honestatē. Nō em̄ ē honestū vt q; eā ducat quā suū sanguineū dēsp̄savit. c. ad audiēciam et. c. sp̄osa de spon. vñ h̄m̄oi p̄hibitio nō surgit ex osanguinitate nec affinitate dēta ex nupcijs osumatis. s; ex q̄bā publicae eq̄tate inducū est s; ius p̄hibēs m̄rimoniū dēhi et dēctū dirimēs. Et nō q; ideo s; publice honestatis iusticia q; m̄rimonijs non solū q; liceat s; qd honestū est dēterat. ff. de ritu nup. l. semp et oriat etiā ex sp̄osalib; q; de iure nō forciūt effectū vt in. c. ad audiēciā fall. sec9 in m̄rimonio. q; affinitas si dēhibet ex nupcijs

Interdictio vite g off. m. si. de spon. ubi dicitur quod si in nullo ca-
su locum habeat hodie publice honestatis iusticia nisi in sponsa fr̄is
quod in veteri et novo testamento prohibitu esse videtur quod sponsa fr̄is
fr̄is h̄re non potest dicto. c. audientia et concordantibus in glo. et rōz dicunt
quod sublata est in hoc casu in quo de maiori equitate locum habuit sed in
solole suscepta ex secundis nuptiis cognationi viri non copulanda
poris de osang. et affini non debet ideo et in alijs reuocata videtur.
quia de similibus idem est iudicium ut ibi

Publica iudicia sunt dicta quasi populi quia cuiuslibet de populo p-
missa est eorum persecutio. ut s. puata delicta.

Publicum ius est quod principaliter spectat ad publicam utilitatem
Re. s. ius publicum.

Publiciana. Re. s. actio publiciana

Puberes a pubes. a pudicitia corporis sunt dicti. et dicitur esse puber
quod iam complevit. xiiij. annu si est masculus et generare potest. xij. si est fe-
mina. c. puberes. e. ti.

Puerpera est quod parit in annis puerilibus videtur inquit tex. in. c. pu-
beres de spon. impube.

Pueri dicuntur filij non filie. scilicet dicitur esse omnes serui pueri esse sexa-
genarij. tercio dicitur omnes qui sunt in etate puerili sed mares a
septennio usque ad. xiiij. annu et puella usque ad. xij. annu. ff. de s. fig.
puer. et de eta. et q. ex rōe in glo. et de regularibus ad nostram.
xxi. c. i. quoniam tamen legantur pueris alimeta pueri et puella dicuntur
usque ad. xxx. annu. ff. de ciba. et al. lega.

Pulsare dicitur a verberare quia pulsam sine dolore habet veram sine
dolore.

Prudencia est carnal occupetis. ar. xxij. c. i. non enim alibi appel-
lat malicia de spon. impub. c. de illis. ij. sic etiam in delictis de delict.
puer. c. pueris de despon. in pub. c. tue in glo. in.

Pupillus dicitur qui cum impubes est desit esse in potestate patris a morte
patris aut emancipatione patris et sic pupillus dicitur esse si habet patrem. l. si pup.
s. pupillus. ff. de s. fig. ubi dicitur si est defectus etatis patris auctoritas
non sufficit ad obligandum nec obligare potest si est in patris potestate.
etiam patre auctore quod est singulariter notandum. s. palle. quod non est alibi
nisi in. s. pupillus in fi. m. si. de mutis stipula.

Pupilla sicut dicitur. ij. annu potestatis emancipata vel morte patris desi-
nes esse in potestate eius sed xij. annorum. sicut pupillus infra xiiij. annu.

Pupillaris substitutio dicitur que fit impuberi in euentu mor-
tis eius in etate pupillari siue verba sunt expressa siue tacite intel-
lecta. in fi. e. ti. s. i. proprium enim significatum verborum in sig-
nificat ulterius tacitam vulgarem ut. l. iam hoc in re. ff. e. ti.

et ecōtra vulgaris nō significat pupillarē alia vidēz. substitutō
Purgatio est de obiecto crimine innocentis ostēsiō. Et est du-
plex scz canonica que fit p iuramentū. et h̄ app̄at c̄ vulgaris
scz quā sibi vulg⁹ inuenit. et h̄ p̄ ferū candens p duellum per
aquā frigidā siue bulientē et h̄ re p̄ h̄. vt. e. ti. c. ex m̄arū. et per
totū t̄. r. ij. q. iij. memina. Forma autē purgatiōis h̄c est q̄ m̄fa-
matus iurabit se immunē esse a crimine. et m̄famae. et opurgato-
res iurabūt illum v̄z. se credere iurasse. c. quociēs. et. c. vlti. e. ti.
aliter autē deponere nō dūt ne subest anceps p̄iurū. ff. de in lie. iu-
ran. l. videam⁹. et numerus opurgatorū habet. ij. q. iij. omnibz si
legittimi. et. c. p̄biter si a plebe. vñ dōtifice pariū man⁹ excusat
duotena. Sexta sacerdotē leuitā tertia purgat. Quē plebs m̄fa-
mat purgabit in manifesto. Quē chor⁹ ante chor⁹ sua fit purga-
tio preste. Nā vbi d̄ffigit malū ibi moriat. ij. q. i. si p̄cequerit. ho-
die numer⁹ opurgatorū arbitrari⁹ est inspecta p̄sone qualitate
et infamie q̄ntitate. c. eū in iuuētute. e. ti. Ideo alij danē versus.
Hoc hodie restat arbitrio iudicis extat. Maior maiori minor im-
ponēda minori. Nā in penis imponēdis sicut in purgatiōe indi-
cēda q̄tuor sūt d̄siderāda p̄ iudicē. scz p̄sone causa locus et t̄pus
vt in. c. fi. de transact. vbi tex. et in glo. scōz. et h̄ d̄ forma pur-
gatiōis canonice. h̄ de purgatione vulgari patet in. e. ti. p̄ to. et
ij. q. iij. monomachina. mennā et consulūsti. Et est triplex ratiō
quare huiusmodi purgatio p̄hibet. primo quia h̄c facta sunt
huidia fabricatē. vt in. c. mennā p̄alle. secundo quia de⁹ in ea tē-
ptari videt vt in. e. ti. c. vlti. ter. io qz vt plurimū innocēs d̄em-
nat. vt in. c. significantibz. e. ti. deus autē temp̄ari non debet. xxiij.
ij. q. queritur.

Puteal est illud quo pute⁹ opitur. et tantū de p.

Qua

Quadrās est quartā pars assis
quā p̄ficiūt tres vncie. alia nomina Re. s. as.
Quāuis h̄ d̄ctio habet ampliare ad maiora
exp̄ssis in cle. i. de re iudi. Quasi q̄sqz est ex
p̄ssuū v̄tatis. iob. i. q̄si v̄nigeniti a p̄e. p̄
rochianos de dec. vbi glo. et. ff. ex qui. cau.
ma. l. ait p̄ qz. s. item ei. Quasi sentēcia est si
q̄s in iudicio d̄fiteat se furē. secus si ex. vel est cū q̄s p̄missis actio-
nibus que nascuntur ex d̄cto non est dampnat us. sed ipse de-
dit vel dare debet pecuniam ne conueniatur illis actiōibus. et